

**Kyrkomötet
Förvaltareutskottets betänkande 2026:1**

Dialog om energiomställningar

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2026:09. Utskottet konstaterar att motionens övergripande ambition om Svenska kyrkans bidrag till omställningen är i linje med målsättningen i färdplanen för klimatet. Utskottet konstaterar likt motionären att arbetet med installationer i skyddade miljöer är utmanande men menar att det idag finns en långsiktig dialog med länsstyrelserna på den lokala nivån och en nationell samverkan med Riksantikvarieämbetet som motsvarar det som motionen efterfrågar. Utskottet föreslår därför att motionen avslås.

Till betänkandet finns ett särskilt yttrande.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:9.

Motionens förslag

Motion 2026:9 av Hans-Göran Håkansson, Dialog om energiomställningar

Kyrkomötet beslutar att uppdraga till kyrkostyrelsen att föra dialog med staten om satsningar på energiomställningar.

Bakgrund

Tidigare behandling på kyrkomötet

Svenska kyrkans färdplan för klimatet

Svenska kyrkans färdplan för klimatet initierades genom kyrkomötets beslut 2018 (§ 145) och antogs av kyrkostyrelsen 2019, efter en gemensam beredning av Svenska kyrkans nationella nivå och stiftet. Färdplanen skapar en gemensam klimatstrategi för hela Svenska kyrkan och svarar på biskopsmötets uppmaningar i Ett biskopsbrev om klimatet, däribland att uppnå klimatneutrala verksamheter så fort som möjligt med sikte på 2030.

Motioner om utökning av solceller

Frågor om solceller på Svenska kyrkans byggnader och mark i kulturhistoriskt skyddade miljöer har behandlats av kyrkomötet vid flera tidigare tillfällen genom motionerna 2008:81, 2015:17, 2015:73 och 2018:52.

Kyrkomötet biföll motion 2008:81. Ekonomi- och egendomsutskottet bedömde att förslaget låg i linje med kyrkomötets tidigare ställningstaganden i miljö- och energi-frågor (EE 2008:8).

År 2015 avslog kyrkomötet två motioner eftersom ett nationellt projekt om solceller i skyddade kulturmiljöer nyligen hade inletts (EE 2015:9).

År 2018 föreslog förvaltarens utskottet avslag på motion 2018:52 om solceller med hänvisning till motion 2018:55 om en klimatstrategi. Utskottet bedömde att frågan borde hanteras inom ramen för ett samlat klimatarbete (F 2018:1). Motion 2018:55 bifölls av kyrkomötet och resulterade i färdplanen för klimatet.

Motioner om omställning

Motion 2005:2 Kyrkans energiomställning avslogs av kyrkomötet 2005 med hänvisning till att ett redan omfattande miljöarbete bedrevs i Svenska kyrkan.

Motioner om restriktioner

Kyrkomötet har tidigare avslagit motionerna 2021:66, 2022:6 och 2025:106, där motionärerna föreslagit en restriktiv hållning till utbyggnad för vindkraft (2021, 2022) respektive solenergiparker (2025). Kyrkomötet beslutade enligt förvaltarens utskottets betänkanden (F 2021:1, F 2022:3, F 2025:5) om positiv hållning till vindkraft samt att stift och församlingar själva kan göra bedömningen om förutsättningarna för solenergiparker.

Solceller

Solceller i skyddade kyrkomiljöer

År 2016 inledde Svenska kyrkan och Uppsala universitet ett gemensamt arbete för att ta fram stödmaterial om solenergi i skyddade kyrkomiljöer. Stödmaterialet skickades på remiss 2017 till samtliga stift, länsstyrelser och berörda myndigheter.

Arbetet presenterades också för den centrala samrådsgruppen för det kyrkliga kulturarvet, där Svenska kyrkans nationella nivå och Riksantikvarieämbetet ingår. Samrådsgruppen är ett etablerat forum för samråd mellan Svenska kyrkan och staten och har sitt ursprung i överenskommelsen som följde på relationsändringen mellan kyrkan och staten år 2000.

Hösten 2018 genomförde Svenska kyrkan och berörda myndigheter ett dialogseminarium om möjligheterna att investera i solenergi i skyddade miljöer. Seminariet behandlade bland annat kulturhistoriska och tekniska hänsyn samt frågor om symbolvärden, gestaltning, ekonomi och miljönytta. Perspektiven som belystes rörde, förutom antikvarisk och teknisk hänsyn, även frågor om symbolvärde och balans mellan gestaltungs-hänsyn, ekonomisk och miljömässig nytta.

I dag diskuteras formerna för en fördjupad samverkan inom den centrala samrådsgruppen. Samrådsgrupper finns både på nationell och regional nivå och samlar representanter från Svenska kyrkan och kulturmiljövårdens myndigheter. Ett av de områden som har pekats ut för fortsatt samverkan är klimatanpassning och energiomställning.

Dialog och ansökningar om solceller i skyddade miljöer sedan 2018

Flera församlingar har fått tillstånd att installera solceller på kyrkobyggnader som omfattas av kulturmiljölagens bestämmelser. Efter dialog med berörda myndigheter kunde Stuguns nya kyrka i Håsjö pastorat 2018 som första tillståndspliktiga kyrka i

Sverige påbörja installation av solceller på kyrktaket. Även Virke kyrka i Kävlinge församling och Tibble kyrka har fått tillstånd till solcellsanläggningar.

Samtidigt har andra ansökningar fått avslag, antingen hos länsstyrelsen eller efter domstolsprövning. Ett uppmärksammat exempel är Säfte kyrka. Säfte pastorat fick 2019 tillstånd av länsstyrelsen att installera solceller på kyrkan. Beslutet överklagades av Riksantikvarieämbetet, som fick rätt i förvaltningsrätten. Pastoratet överklagade därefter med stöd av stiftet och den nationella nivån, men kammarrätten beslutade 2021 att inte ge prövningstillstånd.

Svenska kyrkan kommenterade domen i den rapport som lämnades till regeringen inför den så kallade kontrollstationen 2024. Rapporten tas fram vart femte år och utgör Svenska kyrkans underlag till den statliga uppföljningen av det kyrkliga kulturarvet.

I rapporten konstateras att både tekniken och utformningen av solcellsanläggningar har utvecklats. Rapporten framhåller därför att det inte är rimligt att kulturhistoriskt värdefulla byggnader generellt ska stå utanför den energiomställning som samhället behöver genomföra. Som exempel nämns Statens fastighetsverk, som förvaltar byggnader och mark med liknande kulturhistoriska värden och som under flera år har haft i uppdrag att öka produktionen av sol.

Rapporten lyfter också behovet av fler goda exempel samt fortsatt dialog och samverkan mellan Svenska kyrkan, tillståndsprövande myndigheter och andra förvaltare av kulturhistoriskt värdefulla fastigheter.

Färdplan för klimatet och stödet till hållbar energiproduktion

I färdplan för klimatet framgår att energiomställning genom egen produktion av förnybar el är en viktig del av arbetet för att nå färdplanens mål till 2030. I färdplanens andra etapp 2024–2027 finns två mål som rör förnybar el:

Till och med 2027 ska

- den totala årliga produktionen av förnybar el (sol och vind), från egna anläggningar inom Svenska kyrkan, öka med minst 85 GWh under etappen, så att den egna förnybara elproduktionen vid etappens slut motsvarar minst en tredjedel av Svenska kyrkans elanvändning,
- den relativa ökningen av installerad effekt sol i Svenska kyrkan överstiger ökningen för Sverige i stort under etappen.

Vid utgången av 2025 motsvarade den egna vind- och solelsproduktionen 12 procent av Svenska kyrkans elanvändning. Ökningstakten motsvarar därmed ännu inte fullt ut den nivå som krävs för att nå målet. Samtidigt finns flera planerade solcellsprojekt som förväntas bidra till en snabbare utbyggnad under kommande år. I nuläget bedöms den dock vara i underkant utifrån målsättningen.

Anläggningar för produktion av vind- och sol på prästlönetillgångarnas mark ingår i de flesta fall inte i statistiken eftersom marken är utarrenderad och anläggningarna inte ägs av Svenska kyrkan. Ett stort antal projekt befinner sig dock i planeringsfas. Även om endast en del av dessa genomförs kan de ge ett betydande tillskott till produktionen av förnybar el. Trots att de inte räknas in i färdplanens måldata indikationer bidrar de till samhällets energiomställning.

När det gäller målet om installerad solelseffekt konstaterar kyrkostyrelsen i september 2026 att utvecklingen, efter en långsammare start, nu går snabbare i Svenska kyrkan än i Sverige som helhet. Utvecklingen framåt kommer bland annat drivas av prisutveckling på paneler och installationer, kostnader för energilagring, energipriser, teknikutveckling och nätoperatörers tillståndprocesser.

För att stödja församlingarnas arbete tog den nationella nivån i samverkan med stiftet fram nationella ramavtal 2023, som församlingar kunnat använda vid upphandling eller som stöd i egna projekt. Stiftet har också successivt byggt upp kompetens inom området. Göteborgs stift publicerade 2022 *Guide för solelsinstallationer* inom ramen för ett projekt som finansierades av färdplanen. Sedan 2024 ansvarar Uppsala stift för Svenska kyrkans gemensamma energinod, som utvecklar stöd för förnybar energiproduktion, deltar i forskningssamarbeten och stödjer stiftet i deras arbete med församlingarna.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:9.

Utskottet konstaterar att motionens övergripande ambition om Svenska kyrkans bidrag till omställningen, bland annat genom installation av solcellspaneler, är i linje med målsättningen i färdplanen för klimatet. Utskottet håller med motionären om att arbetet med installationer i skyddade miljöer är utmanande men menar att det idag finns en långsiktig dialog med länsstyrelserna lokalt. Utskottet menar också att kunskapen och dialogen finns på stiftet och i församlingarna, och att dialogen i hög grad bygger på lokala förutsättningar. Utskottet menar också att den samverkan som finns mellan den nationella nivån och Riksantikvarieämbetet genom den centrala samrådsfunktionen motsvarar den dialog som motionen efterlyser. Utskottet föreslår därför att motionen avslås.

Uppsala den 1 oktober 2026

På förvaltarens utskottets vägnar

Isak Vencu Öhrlund, ordförande

Per Söderberg, sekreterare

Beslutande: Isak Vencu Öhrlund, ordförande, Ingrid Åberg, Denise Norström, Magnus Johansson, Niklas Lindberg, Jörgen Åkesson, Kenneth B Ferm, Anneli Kihlstrand, Karl-Gunnar Svensson, Bert-Åke Näslund, Ylva Larsson, Marie Buhr, Marika Åberg Palmdahl, Ingvar Jonsson och Martina Elfström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Ann-Charlotte Kassberg, Markus Svensson, Kicki Lidén, Kim Sanfridsson, Lena Arman, Gunilla Franzén, Kerstin Petersson, Petter von Sydow, Lena Östholm Munkberg, Emma Envis Häggkvist, Fredrik Siösteen, Pia Sterner och Magnus Nilsson.

Biskop Susanne Rappmann har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskilt yttrande

Motionens innebörd att Svenska kyrkan och staten ska diskutera olika satsningar på energilösningar är viktig, men med det som framkommit vid utskottets samtal och den fakta som finns med i betänkandet så yrkar jag inte på annat än utskottet.

Martina Elfström

**Kyrkomötet
Förvaltareutskottets betänkande 2026:2**

Återbördande av kyrkliga inventarier

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2026:17. Utskottet delar motionärens ambition att värna kyrkliga inventariers historia och betydelse men anser att stiftet besitter den sakkompetens som behövs för stöd till församlingar. Utskottet ser därför inte behov av att inrätta ett särskilt nationellt informations- och stödprojekt och föreslår att motionen avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:17.

Motionens förslag

Motion 2026:17 av Daniel Engström, Återbördande av kyrkliga inventarier

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att initiera ett samordnat informations- och stödprojekt för stift och församlingar som önskar juridiskt stöd avseende återbördande av kyrkliga inventarier, inom Sveriges gränser, som historiskt kan ha förts bort som krigsbyte.

Bakgrund

Historisk bakgrund

Frågor om återlämnande av kulturföremål som förts bort i samband med krig har diskuterats under lång tid. Vid Wienkongressen 1814–1815 väcktes frågor om att återföra konstverk och andra föremål till sina ursprungliga miljöer. Någon allmänt erkänd internationell rättslig princip om återlämnande av äldre krigsbyten utvecklades dock inte.

Kring sekelskiftet 1900 stärktes skyddet för kulturarv genom bland annat Haagkonventionerna. Efter andra världskriget växte en bred internationell enighet om att kulturföremål som stulits eller förts bort under väpnade konflikter bör återföras. Nutida regler om återlämnande av kulturegendom tillämpas dock inte retroaktivt på krigsbyten från tidigare århundraden. Motivet är att dessa krigsbyten anses folkrättsligt legitima med dåtidens syn på krigserövringar.

Efter Berlinmurens fall växte frågan om återlämnande av krigsbyten från den svenska stormaktstiden (1561–1721) fram i Europa, framför allt inom diplomatin. Det finns kulturdebattörer och forskare, särskilt i länder som historiskt förlorat kulturföremål, som argumenterar för att krigsbyte saknar moralisk legitimitet oavsett tidpunkt.

Någon motsvarande och mer omfattande diskussion har inte förts om krigsbyten före stormaktstiden.

Svenskt förhållningssätt

Den svenska hållningen har varit att krigsbyten från exempelvis 1600-talet är en del av det historiska kulturarv som under flera hundra år varit införlivade i svenska samlingar. Någon generell folkrättslig skyldighet att återlämna äldre krigsbyten anses inte föreligga. Statliga institutioner som Kungliga biblioteket, Livrustkammaren och Uppsala universitet betonar i stället forskning, digitalisering och tillgängliggörande.

Kulturarvsmyndigheternas syn

Riksantikvarieämbetet har tagit fram vägledning om återlämnande av kulturföremål. Utgångspunkten är att varje ärende bör bedömas för sig. Omständigheter som föremålets ursprung, hur det förvärvats, dess kulturhistoriska betydelse och berörda parter intressen kan vägas in. Dialog och frivilliga lösningar framhålls som viktiga utgångspunkter.

Det finns i dag forskningssamarbeten och kulturarvssamtal mellan Sverige och andra länder kring föremål som förts bort under äldre konflikter och deras eventuella återställande, så kallad restitution. Några pågående formella restitutionsprocesser mellan Sverige och andra europeiska stater avseende stormaktstidens krigsbyten har inte identifierats.

Kyrkliga inventarier i luthersk tradition

Vid invigning av ett kyrkorum tas också de föremål som används i gudstjänstlivet i bruk. Kyrkoordningens 27 kapitel om invigningshandlingar ger inte uttryck för att sådana inventarier därigenom får en från bruket fristående sakral status. I luthersk tradition förstås de därför vanligen främst som redskap i gudstjänstlivet. Kopplingen mellan ett inventarium och den plats där det ursprungligen brukats får därmed inte självklart en teologisk betydelse, även om kulturhistoriska och moraliska skäl för återlämnande kan anföras.

Kyrkliga inventarier som krigsbyten

Motionen preciserar inte närmare vilken tidsepok som avses. Föremål från stormaktstiden i svenska församlingar beskrivs återkommande bland annat i skriftserien *Sveriges kyrkor* som ges ut av Kungliga Vitterhetsakademien och Riksantikvarieämbetet. Riksantikvarieämbetet har också en databas där vissa sådana föremål finns upptagna.

För de dansk-svenska krigen före stormaktstiden finns inga kända återlämningskrav. Snarare finns det en nordisk konsensus sedan länge om att objekten är en del av det nordiska gemensamma kulturarvet och det har länge bedrivits ett omfattande forskningssamarbete kring skrifter och föremål som rört sig mellan Sverige och Danmark genom århundranden.

Frågan om försoning genom återlämnande förutsätter normalt en motpart som uttrycker ett önskemål därom samt upplevelsen av en historisk orättvisa. Motionen anknyter till ett så kallat restaurativt synsätt på kulturarvsfrågor. Tonvikten läggs där på frivillighet, dialog, erkännande av historiska oförrätter och möjligheten att nå ömsesidigt accepterade lösningar snarare än på rättsliga anspråk eller tvingande återkrav.

Kyrkliga inventarier som förts bort under den svenska stormaktstiden eller de dansk-svenska krigen skiljer sig i flera avseenden från de situationer där teorier om restaurativ rättvisa vanligtvis tillämpas. Där saknas flera av de omständigheter som brukar lyftas fram som centrala, exempelvis en identifierbar skadelidande part, en identifierbar ansvarig part, en kvarstående relation mellan parterna samt en tydligt avgränsad konflikt.

Lagrum som styr kyrkliga inventarier

Varken kyrkoordningen eller kulturmiljölagen innehåller någon särskild reglering om historiskt ägarskap eller återförande av inventarier som tidigare förts bort från en kyrka eller församling.

Kyrkliga inventarier regleras i 20 kap. 2 § kyrkoordningen och i 4 kap. kulturmiljölagen (1988:950). Enligt kulturmiljölagen ska kulturhistoriskt värdefulla inventarier vara upptagna i en inventarieförteckning, där det bland annat ska framgå om ett föremål ägs eller förvaltas av någon annan än församlingen. För inventarier som omfattas av skyddet krävs länsstyrelsens tillstånd för att bland annat avyttra, ändra eller flytta föremålet från den plats där det sedan gammalt hör hemma.

Tidigare behandling av kyrkomötet

Kyrkliga inventarier som förts bort som krigsbyte har inte tidigare behandlats av kyrkomötet. Däremot beslutade kyrkomötet 2007 och 2014 att avslå motionerna 2007:40 och 2014:81 om dokumentation och förvaltning av kyrkliga inventarier med hänvisning till att kulturmiljölagens och kyrkoordningens bestämmelser om inventarieförteckningar och tillsyn var tillräckliga (ekonomi- och egendomsutskottets betänkande EE 2007:2 och kyrkorättsutskottets betänkande Kr 2014:3).

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:17.
--

Utskottet delar motionärens ambition att värna kyrkliga inventariers historia och betydelse. Utskottet anser att stiftet besitter den sakkompetens genom stiftsantikvarier och stiftsjurister, som behövs som stöd till församlingar. Det är därför inte motiverat att skapa ett nationellt projekt i frågan om återbördande av kyrkliga inventarier, då frågan bör därför hanteras av berörda församlingar när ett ärende aktualiseras. Utskottet föreslår därför att motionen avslås.

Uppsala den 1 oktober 2026

På förvaltarens utskottets vägnar

Isak Vencu Öhrlund, ordförande

Per Söderberg, sekreterare

Beslutande: Isak Vencu Öhrlund, ordförande, Ingrid Åberg, Denise Norström, Magnus Johansson, Niklas Lindberg, Jörgen Åkesson, Kenneth B Ferm, Anneli Kihlstrand, Karl-Gunnar Svensson, Bert-Åke Näslund, Ylva Larsson, Marie Buhr, Marika Åberg Palmdahl, Ingvar Jonsson och Martina Elfström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Ann-Charlotte Kassberg, Markus Svensson, Kicki Lidén, Kim Sanfridsson, Lena Arman, Gunilla Franzén, Kerstin Petersson, Petter von Sydow, Lena Östholm Munkberg, Emma Envis Häggkvist, Fredrik Siösteen, Pia Sterner och Magnus Nilsson.

Biskop Susanne Rappmann har deltagit i utskottets överläggningar.

**Kyrkomötet
Förvalterskapsutskottets betänkande 2026:3**

Klimatredovisning

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2026:36, Klimatredovisning och klimatbudget, och motion 2026:73, Redovisning av arbetet för klimatneutralitet 2030.

När det gäller förslaget om utökad klimatredovisning konstaterar utskottet att arbete med mätning, uppföljning och redovisning redan pågår inom ramen för färdplanen för klimatet samt att grundläggande klimatdata redan finns tillgänglig för alla nivåer inom Svenska kyrkan. Utskottet delar motionärens uppfattning att det återstår arbete innan Svenska kyrkan kan beskrivas som en kyrka som tar klimatansvar, men bedömer att fokus i nuläget bör ligga på att genomföra och förankra redan fattade beslut snarare än att införa ytterligare krav på rapportering.

Utskottet föreslår därför att motion 2026:36 avslås

Vad gäller förslaget om behovet av en mer sammanhållen redovisning av Svenska kyrkans arbete för klimatneutralitet 2030 delar utskottet motionärernas slutsats att en sammanhållen redovisning av status och progression mot målet om klimatneutralitet stärker transparensen och uppföljningen av klimatarbetet. Utskottet menar att en sådan redovisning bör omfatta såväl uppföljningen av färdplan för klimatet som genomförandet av de bestämmelser i 46 kap. kyrkoordningen om hållbar förvaltning av prästlönetillgångarna som kyrkomötet beslutade om 2025.

Utskottet föreslår därför att motion 2026:73 bifalls.

Till betänkandet finns en särskild mening.

Innehåll

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut.....	3
Motionernas förslag	3
Motion 2026:36 av Lennart Adell Kind m.fl., Klimatredovisning och klimatbudget	3
Motion 2026:73 av Cecilia Rogne m.fl., Redovisning av arbetet för klimatneutralitet 2030.....	3
Bakgrund	4
Tidigare behandling i kyrkomötet.....	4
Kyrkomötesuppdrag om uppföljning av färdplan för klimatet.....	4
Kyrkoordningen om tillsyn av prästlönetillgångarna.....	4
Uppföljning av särskilda insatser.....	4
Svenska kyrkans färdplan för klimatet	4
Prästlönetillgångarna	5
Styrning.....	5
Lagkrav och frivilliga initiativ	5
Klimatbudgetering och målstyrning.....	5
Klimatstyrning i kyrkoordningen.....	6
Utsläppsredovisning	6
Stöd i arbetet med färdplanen för klimatet.....	7
Utskottets överväganden	8
Klimatredovisning och klimatbudget	8
Redovisning av arbetet för klimatneutralitet 2030.....	8
Särskild mening	9

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå motion 2026:36, punkt 1,
2. avslå motion 2026:36, punkt 2,
3. avslå motion 2026:36, punkt 3,
4. avslå motion 2026:36, punkt 4,
5. avslå motion 2026:36, punkt 5,
6. avslå motion 2026:36, punkt 6,
7. avslå motion 2026:36, punkt 7,
8. avslå motion 2026:36, punkt 8,
9. avslå motion 2026:36, punkt 9,
10. avslå motion 2026:36, punkt 10,
11. bifalla motion 2026:73.

Motionernas förslag

Motion 2026:36 av Lennart Adell Kind m.fl., Klimatredovisning och klimatbudget

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. återkomma med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär krav på klimatredovisning för stift, pastorat och större församlingar,
2. ta fram ett nationellt ramverk för klimatbudgetering inom Svenska kyrkan,
3. utforma gemensamma principer för mätning och redovisning av klimatutsläpp inom Svenska kyrkans verksamheter,
4. säkerställa att klimatpåverkan från fastigheter, resor, inköp, kapitalförvaltning, livsmedelsinköp samt skogs- och markförvaltning inkluderas i klimatredovisningen,
5. ta fram nationella klimatmål och delmål för Svenska kyrkans verksamheter i linje med Parisavtalets mål om att begränsa den globala uppvärmningen till 1,5 grader,
6. integrera klimatbudgetering i Svenska kyrkans ordinarie verksamhetsstyrning, verksamhetsplanering och ekonomiska uppföljning,
7. utveckla stödmaterial, utbildningar och rådgivning för församlingar, pastorat och stift kring klimatbudgetering och klimatomställning,
8. utveckla gemensamma indikatorer för uppföljning av klimatpåverkan inom Svenska kyrkans verksamheter,
9. årligen redovisa Svenska kyrkans samlade klimatpåverkan och arbetet med att nå uppsatta klimatmål till kyrkomötet,
10. främja erfarenhetsutbyte och spridning av goda exempel inom Svenska kyrkans klimatarbete.

Motion 2026:73 av Cecilia Rogne m.fl., Redovisning av arbetet för klimatneutralitet 2030

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att årligen till kyrkomötet lämna en sammanhållen redovisning av aktuell status och progressionen av Svenska kyrkans färdplan för klimatet och prästlönetillgångarnas förvaltning.

Bakgrund

Tidigare behandling i kyrkomötet

Kyrkomötesuppdrag om uppföljning av färdplan för klimatet

Kyrkomötet 2023 behandlade mätning och redovisning av klimatutsläpp genom att uppdra åt kyrkostyrelsen att införa verktyg för uppföljning av målen i färdplan för klimatet, KmSkr 2023:5. Skrivelsen slutbehandlades på kyrkomötet 2025 i KsSkr 2025:3:

Uppdraget har färdigställts och färdplanens verktyg för uppföljning av effekt- och etappmål har utvärderats och utvecklats. Insatser har gjorts för att uppföljningen på ett samlat och visualiserat sätt ska göras tillgänglig i relevanta kanaler.

Följande delar har ingått i uppdragets genomförande:

- Vidareutveckling av hållbarhetsrapporten i Visa (Svenska kyrkans verktyg för analys och visualisering av verksamhetsstatistik) med utökad datainsamling. Statistik har lästs in även för stiftskanslier och den nationella nivån. Utsläppsdata för flygresor samt inköp av varor och tjänster har importerats. Utsläppsdata över inköp av varor och tjänster har tagits in via miljöspendanalys, vilken baserats på kategoriserade fakturor.
- Planering och genomförande av utbildningsinsatser om användning av Visa Hållbarhetsrapport.
- Planering och publicering av en visuellt tillgänglig rapportering på Kornet över status på etappmål och effektmål baserade på den årliga sammanfattade statusrapporten för etappmålsuppfyllnad.
- Omvärldsspaning om klimatneutralitet gällande pågående utveckling av internationella standarder och regelverk bland annat på EU-nivå.

Kyrkoordningen om tillsyn av prästlönetillgångarna

Kyrkomötet 2025 beslutade enligt förvaltarens utskottets betänkande F 2025:1 Hållbart skogsbruk om ändringar i 46 kap. kyrkoordningen om prästlönetillgångarna med ikraftträdande 1 januari 2026. I ett nytt tillägg till 46 kap. 5 § gäller att ”Kyrkostyrelsen ska årligen till kyrkomötet redovisa iakttagelser från tillsynen av förvaltningen.” Ett nytt förtydligande i 46 kap. 3 § 2 st, ger att ”Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om förvaltningen av prästlönetillgångarna och om tillsynen över förvaltningen.”

Förvaltarens utskottet uttryckte i samma betänkande tillit till att kyrkostyrelsen ges möjlighet att utveckla formerna för uppföljningen, med ett förtroende för stiftens kompetens och förutsättningar.

Uppföljning av särskilda insatser

Svenska kyrkans färdplan för klimatet

År 2024 publicerades slutrapporten för första etappen 2020–2023 med redovisning gentemot etappmål för att nå effektmålen 2030. Sedan 2025 presenteras årliga statusrapporter till kyrkostyrelsen. Planen är att lägga upp statusrapporterna på www.svenskakyrkan.se/klimat efter att de har behandlats av kyrkostyrelsen. Insamling av data, kvalitetssäkring och analys gör att rapportering är klar för redovisning till kyrkostyrelsen i september varje år, avseende föregående kalenderår.

Kyrkostyrelsen genomför ett utvecklingsprojekt kring tillsynen över prästlönetillgångarna. Tillsynsrapport för prästlönetillgångar 2025 har delvis utvecklats i förhållande till de nya bestämmelserna. En mer utvecklad uppföljning sker för 2026 års förvaltning och framåt. Arbetet redovisas i kyrkostyrelsens skrivelse 2026:3 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden, avsnitt 3.3:

[...] Ett utvecklingsarbete pågår som syftar till att etablera en utvecklad tillsyn som genom uppföljning, samråd, stöd, råd och hjälp ger stiftens goda förutsättningar att utveckla ett mer hållbart skogsbruk. Under året har ett stödmaterial gällande de nya bestämmelserna tagits fram och utvecklingsarbete pågår genom utveckling av tillsynsrapporten, framtagande av modell för verksamhetsnära mål [...]. Svenska kyrkans kommunikation om prästlönetillgångarna har utvecklats [...].

Tillsynsrapporten för 2025 har utvecklats genom att anpassa strukturen till den gemensamma inriktningen i 46 kap. 8 § kyrkoordningen. I samband med detta har ny information inhämtats från stiftens i relation till de nya bestämmelserna. Fortsatt utvecklingsarbete sker inför nästa års tillsynsrapport bland annat i relation till stiftens verksamhetsnära mål.

Styrning

Lagkrav och frivilliga initiativ

Sedan 2024 regleras hållbarhetsrapportering för organisationer i svensk lag genom ett EU-regelverk. Ingen av Svenska kyrkans enheter når upp till de tröskelvärden som krävs för att omfattas av lagkraven. För organisationer som omfattas har ett ramverk för hållbarhetsredovisning tagits fram genom ESRS (European Sustainability Reporting Standards). Under 2026 pågår inom EU ett arbete med förenklade ramverk för mindre företag och organisationer som inte omfattas av kraven.

EU:s direktiv om tillbörlig aktsamhet i fråga om hållbarhet (CSDDD, Corporate Sustainability Due Diligence Directive) utgör ett standardiserat ramverk för hur hållbarhetsrisker och hållbarhetspåverkan ska identifieras, hanteras, styras och följas upp. Båda regelverken har emellertid försvagats genom de senaste Omnibus-processerna inom EU.

När det gäller mål och indikatorer i linje med Parisavtalet är Science Based Targets initiative (SBTi) det mest välkända internationella ramverket. SBTi vänder sig främst till företag och innebär att anslutna organisationer frivilligt åtar sig att fastställa vetenskapligt baserade utsläppsmål i linje med Parisavtalets ambitioner samt att öppet redovisa sina resultat.

Klimatbudgetering och målstyrning

På en övergripande nivå utgör färdplan för klimatet i stora delar ett nationellt ramverk. Redovisning av progressionen mot målen på alla målnivåer rapporteras till kyrkostyrelsen. Genom arbetet med målen sker en form av utsläppsbudgetering med tydliga vetenskapligt baserade mål och indikatorer, där så är möjligt. Progressionen mot målen på samtliga målnivåer rapporteras till kyrkostyrelsen.

Församlingar, pastorat och stift har möjlighet att följa upp sin klimatpåverkan genom olika verktyg som stöds av den nationella nivån. Genom att omsätta färdplanens målområden och indikatorer till mål som är relevanta för den egna verksamheten möjliggörs lokal styrning av utsläppsminskningar.

Den nationella nivån har tagit fram färdplansbaserade miljömål och indikatorer som integreras i den löpande planeringen och rapporteringen. Hållbarhetsrapportering, inklusive uppgifter om utsläpp, redovisas varje år i hållbarhetsnoter i kyrkostyrelsens skrivelse 2 till kyrkomötet, Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå. Klimatbudgetering tillämpas ännu inte på nationell nivå. Vid den omfattande renoveringen av kyrkokansliet i Uppsala prövades dock klimatbudgetering på projektnivå, vilket resulterade i en halvering av utsläppen från den mest utsläppsintensiva materialkategorin.

Flera stift och församlingar använder färdplansanpassade mål och uppföljningsmetoder, framför allt de drygt hundra enheter som arbetar systematiskt med hjälp av Svenska kyrkans miljödiplomering. Det stora flertalet församlingar och pastorat bedriver sannolikt inte ett sådant arbete. Någon uppföljning av hur färdplanen används för mål- och verksamhetsstyrning på lokal nivå finns inte idag.

Klimatstyrning i kyrkoordningen

Motion 2026:36 föreslår att nya bestämmelser införs i de delar av kyrkoordningen som reglerar ekonomisk styrning, verksamhetsuppföljning och förvaltarskap för stift, pastorat och *större* församlingar. Det framgår inte närmare var gränsen för en större församling ska dras, det vill sägas vilka församlingar som ska undantas de obligatoriska kraven, Motionens avsikt får dock förstås som att avsikten är att undanta mindre församlingar från en administrativ belastning som klimatstyrning kan medföra. Oavsett var gränsvärdet sätts så är det rimligt att anta att pastorat och stora församlingar står för en absolut majoritet av utsläppen.

En ändring i kyrkoordningen skulle kunna omfatta 47 och 49 kap. 4 § avseende bestämmelserna om budget i församlingar och stift samt i anslutning till bestämmelserna om årsredovisning i 47 kap. 9–10 §§.

Utsläppsredovisning

Klimatutsläppsdata redovisas genom en nationell uppföljning av Svenska kyrkans församlingar, pastorat och stift i Svenska kyrkans visualiserings- och analysverktyg (Visa). I Visa finns bland annat uppgifter om energianvändning och energiproduktion baserade på årliga data från den obligatoriska SCB-enkäten Ekonomisk redogörelse, men även uppgifter om klimatutsläpp från tjänsteresor och inköp. Visa innehåller årligen uppdaterade klimatdata på stifts-, pastorats- och församlingsnivå. Data för föregående år samlas in och kvalitetssäkras inför publicering under juni.

Utsläppsredovisningen bygger på metoder i Greenhouse Gas Protocol (GHG-protokollet), vilket är den internationella vetenskapligt accepterade metoden för klimatutsläppsrapportering. Det är uppbyggt kring redovisning inom tre så kallade scope, där de två första avser utsläpp från verksamheten, såsom drift av ägda fordon, energiförbrukning och de krematorierrelaterade utsläppen. Dessa utgör de direkta eller verksamhetsnära utsläpp som en organisation normalt har relativt stor möjlighet att påverka.

Utsläppen i scope tre är indirekta utsläpp och där beräknas utsläpp från bland annat inköp, avfallshantering, tjänsteresor och investerat kapital. Det är utsläpp som är svårare att direkt påverka, eftersom de ofta uppstår utanför den egna verksamheten, exempelvis vid tillverkning och transport av inköpta varor och tjänster. Det konstateras generellt att en mycket stor andel av en organisations utsläpp ligger i detta tredje scope, men att det är också där det är svårast att göra beräkningar.

Färdplan för klimatet arbetar med utsläppsredovisning för alla scope, också inklusive skogs- och markförvaltningen. Utsläpp från fastighetsförvaltningen, både från drift och inköp, utgör Svenska kyrkans i särklass största utsläppsområde. Detta beror främst på att en stor andel av kyrkans samlade inköp är kopplade till fastighetsförvaltningen.

Ambitionen, i linje med SBTi och GHG-protokollet, är att all verksamhet i Svenska kyrkan ska klimatutsläppsredovisas. Allt går idag att utsläppsberäknas, men graden av kvalitet för en meningsfull styrning varierar fortfarande. Utsläppsberäkningsmetoder och principer är fortsatt ett pågående utvecklingsarbete internationellt sett, i synnerhet gällande utsläpp från inköp.

Stöd i arbetet med färdplanen för klimatet

Med utgångspunkt i den årligen uppdaterade informationen i Visa har enkla mallar för klimatutsläppsrapporter tagits fram. Dessa kan församlingar, pastorat och stift själva ta fram och använda. Klimatutsläppsdata i Visa utgår från schabloner och genomsnitt som årligen förbättras genom mer och bättre information. Församlingar kan göra rapportuttag från Visa, vilket lämpar sig väl som ett första steg för att få en samlad bild av sina utsläpp, identifiera vilka utsläppsområden som är störst och vilka färdplansmål man behöver fokusera på för att nå målen. Verktöget är i vissa delar ännu inte optimalt för jämförelser över tid, framför allt när det gäller inköpsdata. Den nationella nivån prioriterar arbetet för att förbättra förutsättningarna för jämförelser mellan år.

Som komplement till de klimatdata som finns tillgängliga i Visa kan enheter använda kyrkostyrelsens redovisningsråds mall för förenklad hållbarhetsredovisning. I denna kan enheterna själva fylla i information inom alla dimensioner av hållbar utveckling. Mallen ger större möjlighet att inom energi- och reseområdet få mer exakt utsläppsinformation för uppföljning och jämförelser över tid.

Svenska kyrkans begravningsverksamhet har en guide för klimatberäkningar som tar upp olika verktyg för klimatberäkning tillsammans med en reflektionsdel kring avgränsningar och prioriteringar.

Ett nationellt ramavtal möjliggör detaljerad klimatutsläppsrapportering i ett webb-baserat verktyg för församlingar, pastorat och stift, i enlighet med internationella standarder. Församlingar och pastorat kan använda verktyget utan kostnad. I verktyget kan också mer exakta beräkningar av utsläpp från inköp göras för de som kommit så långt i sin utsläppsredovisning.

Utbildningar och stödmaterial för arbete med policyer inom olika målområden, för arbetet med själva färdplanens målområden och för rapportering finns på intranätet Kornet. Nytt material tas kontinuerligt fram i takt med att färdplansfinansierade projekt genomförs i samverkansformer mellan stift och församlingar. Kyrkostyrelsen beslutar om projektutdelningen och har således kontroll över prioriteringar och möjlighet att styra utdelningen utifrån de områden som bedöms vara särskilt viktiga för att nå effektmålet 2030. Statusrapporterna utgör ett stöd för dessa prioriteringar, både för kyrkostyrelsen och färdplanens operativa grupper inom varje etappmålsområde. De operativa grupperna leds av stiften i samverkan.

Utskottets överväganden

Klimatredovisning och klimatbudget

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:36.

Utskottet hänvisar till kyrkomötets behandling av ett likartat ärende 2023 då kyrkostyrelsen uppdrogs att införa verktyg och metoder för mätning och redovisning av klimatpåverkan inom ramen för färdplanen för klimatet. Utskottet konstaterar att detta arbete pågår och att motionen delvis aktualiserar frågor som redan omfattas av tidigare beslut. Vidare finns idag möjligheten för alla församlingar att hämta en grundläggande klimatberäkning genom det inomkyrkliga visualiseringsverktyget Visa.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det återstår arbete innan Svenska kyrkan kan beskrivas som en klimatsmart kyrka och inte minst ett förankringsarbete för att få alla delar av kyrkan delaktiga i arbetet. Samtidigt konstaterar utskottet att arbetet med klimatredovisning och uppföljning redan pågår inom ramen för färdplanen för klimatet och att motionen delvis omfattar frågor som redan beslutats. Ett bifall till motionen skulle dessutom innebära ytterligare krav på uppföljning och rapportering i ett skede då förankringen och genomförandet av färdplanen fortfarande pågår. Utskottet menar därför att fokus nu bör ligga på att genomföra och utveckla redan beslutade åtgärder snarare än att införa nya krav.

Utskottet föreslår därför att motionen avslås.

Redovisning av arbetet för klimatneutralitet 2030

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2026:73.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det finns ett behov av att på ett sammanhållet sätt redovisa aktuell status och progression av Svenska kyrkans färdplan för klimatet och prästlönetillgångarnas förvaltning avseende klimatet.

Utskottet konstaterar att det redan i dag finns flera redovisningar, bland annat inom ramen för Svenska kyrkans färdplan för klimatet och kyrkostyrelsens tillsyn över prästlönetillgångarna. En sammanhållen redovisning bedöms emellertid nödvändig för att underlätta uppföljning, bidra till ökad förståelse för genomförda åtgärder och ge såväl förtroendevalda som andra intressenter en tydligare bild av hur Svenska kyrkans arbete för klimatneutralitet framskrider.

Utskottet menar att en sådan redovisning bör omfatta såväl uppföljningen av färdplan för klimatet som genomförandet av de bestämmelser i 46 kap. kyrkoordningen om hållbar förvaltning av prästlönetillgångarna som kyrkomötet beslutade om 2025, avseende klimatet.

Utskottet vill samtidigt framhålla att önskemålet inte är att skapa ett nytt rapporteringssystem utan att skapa en sammanhållen redovisning genom att på ett ändamålsenligt sätt sammanföra och synliggöra information som redan tas fram.

Mot denna bakgrund föreslår utskottet att motionen bifalls.

Uppsala den 2 oktober 2026

På förvaltarens utskottets vägnar

Isak Vencu Öhrlund, ordförande

Per Söderberg, sekreterare

Beslutande: Isak Vencu Öhrlund, ordförande, Ingrid Åberg, Denise Norström, Magnus Johansson, Niklas Lindberg, Jörgen Åkesson, Kenneth B Ferm, Anneli Kihlstrand, Karl-Gunnar Svensson, Bert-Åke Näslund, Ylva Larsson, Marie Buhr, Fredrik Siösteen, Ingvar Jonsson och Martina Elfström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Ann-Charlotte Kassberg, Markus Svensson, Kicki Lidén, Kim Sanfridsson, Lena Arman, Gunilla Franzén, Kerstin Petersson, Petter von Sydow, Lena Östholm Munkberg, Pia Sterner och Magnus Nilsson.

Biskop Susanne Rappmann har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskild mening

Jag lämnar en särskild mening mot utskottets beslut att föreslå avslag på motion 2026:36. Motionen lyfter bland annat fram vikten av en klimatredovisning, ett nationellt ramverk för klimatbudgetering och integrering av densamma i Svenska kyrkans ordinarie verksamhets- och ekonomiska styrning.

En sammanhållen gemensam redovisning av kyrkans arbete och progression inom området på alla nivåer är avgörande för ett effektivt hållbarhetsarbete och för att en klimatredovisning och budgetering ska vara möjlig.

Idag pågår arbeten inom områden som kan relateras till motionens intentioner inom arbetet med Färdplan för klimatet, dessa uppföljningsindikatorer kan utvecklas ytterligare. Det är även möjligt att bygga vidare på Svenska kyrkans hållbarhetsmål för att arbeta mot ett gemensamt ramverk och en framtida klimatbudgetering. Detta arbete kräver att både Färdplan för klimatet och hållbarhetsmålen förankras ytterligare och blir mer kända inom verksamheten. Kyrkan arbetar även med miljödiplomering, ett annat verktyg som kan användas inom området, men fler verksamheter behöver anslutas till arbetet.

Lena Östholm Munkberg

**Kyrkomötet
Förvaltarens utskottets betänkande 2026:4**

Biologisk mångfald och naturvård

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta betänkande motion 2026:37 om biologisk mångfald och naturvård. Motionen innehåller förslag om bland annat nationell strategi, gemensamma riktlinjer, utbildningsinsatser, samverkan, uppföljning och ändringar i kyrkoordningen.

Utskottet delar motionärens ambition att stärka arbetet med biologisk mångfald och naturvård, men konstaterar att arbete med främjande, stödmaterial med mera redan finns. Utskottet konstaterar vidare att kyrkomötet 2025 beslutade om ändringar i kyrkoordningen som stärker biologisk mångfald, ekologisk hållbarhet och ekosystemtjänster i förvaltningen av prästlönetillgångarna.

Utskottet anser att frågor om biologisk mångfald och naturvård bör hanteras utifrån lokala förutsättningar och har förtroende för den kompetens som finns i församlingar, pastorat och stift. Utskottet bedömer också att de bestämmelser som infördes 2025 bör ges tid att verka innan behovet av ytterligare reglering, indikatorer eller nationella uppdrag prövas.

Mot denna bakgrund föreslår utskottet att motionen avslås.

Till betänkandet finns en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå motion 2026:37, punkt 1,
2. avslå motion 2026:37, punkt 2,
3. avslå motion 2026:37, punkt 3,
4. avslå motion 2026:37, punkt 4,
5. avslå motion 2026:37, punkt 5,
6. avslå motion 2026:37, punkt 6,
7. avslå motion 2026:37, punkt 7,
8. avslå motion 2026:37, punkt 8,
9. avslå motion 2026:37, punkt 9.

Motionens förslag

Motion 2026:37 av Lennart Adell Kind m.fl., Biologisk mångfald och naturvård

Kyrkomötet beslutar att

1. ta fram en nationell strategi för biologisk mångfald och naturvård inom Svenska kyrkan,
2. utveckla gemensamma riktlinjer för naturvårdande skötsel av Svenska kyrkans skogar, kyrkogårdar och övriga markområden, inklusive främjandet av naturnära skogsbruksmetoder och ökad variation i skogslandskapet,
3. främja utvecklingen av pollinatörsvänliga och artrika miljöer kring kyrkor, kyrkogårdar och församlingsfastigheter samt verka för minskad användning av kemiska bekämpningsmedel,
4. stärka skyddet av naturvärden, naturskogar och ekologiskt känsliga områden inom Svenska kyrkans markförvaltning,
5. utveckla stödmaterial, vägledningar och utbildningsinsatser kring biologisk mångfald och ekologisk hållbarhet för anställda och förtroendevalda,
6. stärka samverkan med forskarsamhälle, myndigheter och civilsamhällesorganisationer i frågor som rör biologisk mångfald och naturvård,
7. utveckla indikatorer och former för uppföljning och integrering av biologisk mångfald i Svenska kyrkans hållbarhetsredovisning och verksamhetsplanering,
8. samla och sprida goda exempel på naturvårdsarbete inom Svenska kyrkan samt återkommande redovisa måluppfyllelsen till kyrkomötet.
9. uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär krav på att hänsyn till biologisk mångfald och naturvård integreras i stiftens, pastoratens och församlingarnas egendoms- och fastighetsförvaltning.

Bakgrund

Tidigare behandling i kyrkomötet

Biologisk mångfald, naturvårdsavsättningar, naturnära skogsbruk, våtmarker och skydd av värdefulla naturmiljöer har behandlats återkommande av kyrkomötet under senare år. Läronämnden har vid flera tillfällen betonat det teologiska ansvaret att förvalta skapelsen med respekt. Under perioden 2022–2024 avslog kyrkomötet flera motioner om biologisk mångfald och hänvisade till tidigare beslut om hållbarhet i Svenska kyrkans skogsbruk samt till den pågående utredningen *Kyrkan och skogen – ansvar, handling och hopp* (SKU 2024:2). År 2025 beslutade kyrkomötet om omfattande ändringar i 46 kap. kyrkoordningen rörande prästlönertillgångarnas förvaltning, där biologisk mångfald, ekologisk hållbarhet och ekosystemtjänster lyfts fram som värden som ska värnas och främjas (gäller från 1 januari 2026).

Flera reservationer uttryckte att kyrkomötets beslut inte var tillräckliga.

Kyrkoordningen om biologisk mångfald

I 46 kap. kyrkoordningen om prästlönertillgångarna finns skrivningar om ekologisk hållbarhet (3 §), kyrkostyrelsens stöd till förvaltningen (5 a §), årsredovisning av förvaltningen (6 §), förvaltning utifrån lokala förutsättningar (8 §) samt värnande och främjande av biologisk mångfald och ekosystemtjänster i övrigt (8 §).

Kyrkoordningen innehåller däremot inte motsvarande bestämmelser om biologisk mångfald eller ekologisk hållbarhet för församlingars, pastorats och stifts generella egendoms- och fastighetsförvaltning.

Församlingens syfte om Guds rikes utbredning och skapelsens återupprättande, som beskrivs i kyrkoordningens inledning, ses dock som ett uppdrag att verka för hållbar utveckling (andlig, ekologisk, social och ekonomisk) i den grundläggande uppgiften.

Nationella strategier och riktlinjer

Kyrkoordningen innehåller bestämmelser som syftar både till att värna enhetligheten i Svenska kyrkan och att ge församlingar, pastorat, stift och nationell nivå ansvar inom sina respektive områden.

Kyrkomötet 2001 avslog en motion om att ta fram förslag till övergripande och gemensamma målskrivningar för Svenska kyrkan med motiveringen att målskrivning framför allt hör hemma på lokal nivå samt att ”vissa grundläggande mål för Svenska kyrkan finns för övrigt i Kyrkoordningen och i Jesu missionsbefallning formuleras uppdraget för den världsvida kyrkan”.

Kyrkomötet 2021 avslog motion 2021:97 avseende nationell strategi för hållbara textilier, med hänvisning till förvaltarens utskottets bedömning att det arbete som idag görs gällande information, inspiration och stöd till församlingar torde motsvara en nationell strategi (F 2021:5).

Det finns dock undantag från principen att inte ha övergripande och gemensamma mål och strategier för Svenska kyrkan: *Svenska kyrkans färdplan för klimatet* initierades genom kyrkomötets beslut 2018 (§ 145) om ett nationellt täckande program för klimatstrategi, och antogs av kyrkostyrelsen 2019 efter en gemensam beredning av kyrkostyrelsen och stiftens. Färdplanen skapar en gemensam klimatstrategi för hela Svenska kyrkan och svarar på biskopsmötets uppmaningar i *Ett biskopsbrev om klimatet*. Färdplan för klimatet är ett exempel på ett område där kyrkostyrelsen och stiftens gemensamt valt att arbeta utifrån en nationell strategi och gemensamma mål.

Prästlönetillgångarnas skog och mark

Kyrkostyrelsen har efter kyrkomötets beslut 2025 påbörjat arbetet med att omsätta den nya inriktningen för mark- och skogsförvaltningen. Arbetet omfattar bland annat framtagande av stödmaterial, gemensamma indikatorer för uppföljning samt vidareutveckling av tillsyn, uppföljning och samordning mellan nationell nivå och stiftens.

Stiftens arbete med verksamhetsnära mål utgår från de värden som enligt 46 kap. 8 § kyrkoordningen ska främjas i förvaltningen, däribland biologisk mångfald. Arbetet pågår med att ta fram och utveckla gemensamma indikatorer och definitioner för dessa värden.

Kyrkostyrelsens tillsyn över förvaltningen av prästlönetillgångar beskrivs närmare i Tillsynsrapport prästlönetillgångar 2025 i kyrkostyrelsens skrivelse till årets kyrkomöte (KsSkr 2026:3, bilaga 3).

Hyggesfritt skogsbruk tillämpas i ökad omfattning i skogsbruket, där överhållen skärm var den vanligaste metoden. Inom jordbruksförvaltningen var andelen mark som brukades ekologiskt 14 procent. När det gäller biologisk mångfald redovisar rapporten att de frivilliga naturvårdsavsättningarna har ökat över tid och att kantzoner mot vatten och våtmarker generellt bedömts hålla god kvalitet. Två stiftsgemensamma miljömål är att minska förekomsten av allvarliga körskador vid skogsbruksåtgärder

samt att utveckla funktionella kantzoner som bidrar till naturvårdsnytta och grön infrastruktur. Frivilliga naturvårdsavsättningar omfattar cirka 12 procent av skogsmarken.

Naturvård i församlingar och pastorat

Arbete för biologisk mångfald och naturvård bedrivs i många församlingar och pastorat, bland annat på kyrkogårdar, kyrkotomter och andra grönytor genom exempelvis utveckling av blommande miljöer, bevarande av äldre träd och åtgärder för att gynna pollinatörer och andra arter. Exempelförsamlingar har lyfts fram i arbetet med färdplan för klimatet.

Uppföljning av biologisk mångfald

Något motsvarande nationellt system för uppföljning av biologisk mångfald och naturvård för hela Svenska kyrkan finns inte. Däremot finns klimatutsläppsdata redovisat för alla Svenska kyrkans församlingar, pastorat och stift i Svenska kyrkans visualiserings- och analysverktyg (Visa). Även om Visa inte innehåller några särskilda indikatorer för biologisk mångfald och naturvård kan vissa indikatorer med klimatpåverkan även förstås ha en bredare miljöpåverkan.

Stödmaterial och exempel

Information och kunskapsstöd om biologisk mångfald i Svenska kyrkan finns på www.svenskakyrkan.se/skog-och-mark, under *Stiften sköter och brukar skogen* och på www.svenskakyrkan.se/klimat, under bland annat *Begravningsverksamhet*. Exempel på stödmaterial och goda exempel är film om att bevara naturvärden på kyrkogårdar, inventeringsmanual för ekologiskt värdefulla miljöer, naturvårdesskyltar för tryck samt exempel från flera församlingar hur de arbetar med egenodlade och vilda blommor. På intranätet Komet finns ytterligare verktyg och exempel.

Det finns också stöd för kontinuerligt arbete för biologisk mångfald genom Svenska kyrkans miljödiplomering. Miljödiplomering är en miljöledningsstandard med krav om miljömål fördelade på verksamhetsområden, där det förekommer mål om biologisk mångfald och naturvård för fastighets- och kyrkogårdsförvaltningar. Cirka 100 församlingar i Svenska kyrkan arbetar med miljödiplomering.

Svenska kyrkans teologiska kommitté har tagit fram texter och studieunderlag om naturens rättigheter som finns tillgängliga på Svenska kyrkans webb. Underlaget är ett svar på kyrkomötets bifall till motion 2019:5 om att klimatfrågor och naturens rättigheter skulle uppmärksammas inom Svenska kyrkans lärande och undervisning.

Samverkan

Svenska kyrkan samverkar kring frågor om biologisk mångfald på såväl nationell som lokal nivå. Svenska kyrkan är som del i Sveriges kristna råd med i arbetsgruppen för klimat och hållbar utveckling. Arbetsgruppens fokus ligger på att främja arbete för biologisk mångfald bland annat genom ekumenisk samverkan i församlingsnätverket Grön kyrka och firandet av Skapelsetid. Svenska kyrkan arbetar också för biologisk mångfald genom lokala samarbeten med miljöorganisationer. Exempelvis har samverkan mellan Uppsala stift och Naturskyddsföreningen i Östhammar lett till fler kyrkreservat och Stockholms stift har med hjälp av Världsnaturfonden WWF anordnat gudstjänster för utrotade arter.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:37.

Utskottet anser liksom motionären att det är viktigt att stärka arbetet med biologisk mångfald och naturvård inom Svenska kyrkan, men menar att det är ett arbete som redan pågår både i församlingar och stift.

Utskottet noterar att flera av motionens förslag berör områden där arbete redan bedrivs inom församlingar, pastorat och stiftens prästlönetillgångar. Detta gäller exempelvis naturvårdsåtgärder, arbete med biologisk mångfald, kunskapsstöd, utbildning, erfarenhetsutbyte och samverkan med andra aktörer. Utskottet ser därför inte behov av att nu initiera ytterligare nationella strategier, riktlinjer eller särskilda uppdrag inom dessa områden utöver färdplan för klimatet. Stiftens prästlönetillgångar styrs dessutom tydligare mot hållbar förvaltning genom kyrkomötets beslut 2025 om ändringar i 46 kap. kyrkoordningen. Biologisk mångfald, ekosystemtjänster och ekologisk hållbarhet har nu en tydligare ställning i förvaltningen av prästlönetillgångarna. Arbetet med att omsätta dessa beslut pågår nu inom stiftet och genom kyrkostyrelsens utvecklade tillsyn.

Utskottet bedömer vidare att frågor om naturvård, markförvaltning och biologisk mångfald i stor utsträckning behöver hanteras utifrån lokala förutsättningar. Församlingar, pastorat och stift har olika förutsättningar när det gäller markinnehav, naturvärden och verksamhet. Utskottet har förtroende för den kompetens som finns på Svenska kyrkans olika nivåer och bedömer att utvecklingen av arbetet med biologisk mångfald och naturvård i första hand bör ske inom ramen för de regelverk, prioriterade insatser och främjande som redan finns i Svenska kyrkan och med stöd och samverkan med andra aktörer och myndigheter som också har uppdrag och kompetens för detta.

När det gäller motionens förslag om ytterligare indikatorer, uppföljningssystem och ändringar i kyrkoordningen anser utskottet att det är angeläget att ge de bestämmelser som infördes 2025 möjlighet att verka innan behovet av ytterligare reglering eller uppföljning bedöms.

Uppsala den 2 oktober 2026

På förvaltarens utskottets vägnar

Isak Vencu Öhrlund, ordförande

Ann Edlund, sekreterare

Beslutande: Isak Vencu Öhrlund, ordförande, Ingrid Åberg, Denise Norström, Magnus Johansson, Niklas Lindberg, Jörgen Åkesson, Kenneth B Ferm, Anneli Kihlstrand, Karl-Gunnar Svensson, Bert-Åke Näslund, Ylva Larsson, Marie Buhr, Fredrik Siösteen, Ingvar Jonsson och Martina Elfström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Ann-Charlotte Kassberg, Markus Svensson, Kicki Lidén, Kim Sanfridsson, Lena Arman, Gunilla Franzén, Kerstin Petersson, Petter von Sydow, Lena Östholm Munkberg, Pia Sterner och Magnus Nilsson.

Biskop Susanne Rappmann har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskild mening

Jag lämnar en särskild mening mot utskottets beslut att föreslå avslag på motion 2026:37. Motionen lyfter fram Svenska kyrkans viktiga teologiska och existentiella hållbarhetsarbete, ett ansvar som innebär att naturen inte enbart kan betraktas som en ekonomisk resurs, utan som en Guds skapelse och ett gemensamt arv som vi är kallade att vårda, skydda och lämna vidare till kommande generationer. Runt om i landets stift, pastorat och församlingar pågår idag ett djupt värdefullt arbete.

Den fortsatta utvecklingen inom området biologisk mångfald och naturvård behöver förhållas till det pågående arbetet med ett hållbart skogsbruk. En del av motionens skrivningar berör det pågående uppföljning/tillsynen av Prästlönetillgångarna.

Inom färdplanen för klimatet följs områden upp som kan relateras till motionen, en möjlighet finns här att utveckla indikatorerna i Färdplan för klimatet ytterligare. Detta kräver också att fler verksamheter inom Svenska kyrkan integreras i arbetet med Färdplan för klimatet och att arbetet förankras ytterligare.

Lena Östholm Munkberg

**Kyrkomötet
Förvaltarekapsutskottets betänkande 2026:5**

Klimatsmarta och hållbara måltider

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2026:38. Utskottet välkomnar motionens ambition och vill särskilt lyfta fram förslaget om måltidsgemenskapen som ett pedagogiskt verktyg för undervisning om hållbar utveckling och globala rättvisefrågor. Utskottet ser dock inte behov av en nationell strategi på området utan anser att Svenska kyrkans färdplan för klimatet och verktyg som kyrkans miljödiplomering är vägledande för det fortsatta arbetet. Utskottet föreslår därför att motionen avslås.

Till betänkandet finns en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå motion 2026:38, punkt 1,
2. avslå motion 2026:38, punkt 2,
3. avslå motion 2026:38, punkt 3,
4. avslå motion 2026:38, punkt 4,
5. avslå motion 2026:38, punkt 5,
6. avslå motion 2026:38, punkt 6,
7. avslå motion 2026:38, punkt 7,
8. avslå motion 2026:38, punkt 8.

Motionens förslag

**Motion 2026:38 av Lennart Adell Kind m.fl., Klimatsmarta
och hållbara måltider**

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. återkomma med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär att ansvar för miljö, klimat och social rättvisa vid inköp och upphandling – inklusive livsmedel – uttryckligen regleras,
2. ta fram en nationell strategi för klimatsmarta och hållbara måltider inom Svenska kyrkan,
3. utveckla gemensamma riktlinjer för hållbara livsmedelsinköp som prioriterar ekologiska, närproducerade och Fairtrade-certifierade livsmedel samt tar hänsyn till klimatpåverkan, biologisk mångfald och social hållbarhet,
4. främja vegetarisk och växtbaserad mat som en naturlig del och ett förstahandsval inom Svenska kyrkans måltids- och konferensverksamhet,

5. utveckla stödmaterial, praktisk vägledning och utbildningsinsatser för anställda, förtroendevalda och ideella kring minskat matsvinn, matens klimatpåverkan och kristet skapelseansvar,
6. uppmuntra lokala verksamheter att använda måltidsgemenskapen som ett pedagogiskt verktyg för undervisning om hållbar utveckling och globala rättvisefrågor,
7. utveckla relevanta indikatorer för uppföljning och redovisning av klimatpåverkan från livsmedel inom Svenska kyrkans hållbarhetsarbete,
8. samla och sprida goda exempel på hållbara måltider inom kyrkan samt återkommande redovisa arbetets utveckling till kyrkomötet.

Bakgrund

Kyrkoordningen och inköp

Det som vägleder nationella ramupphandlingar i kyrkoordningen är den allmänna målsättningen under rubriken Medelsförvaltningen (51 kap.) att förvalta kyrkans kapital (i vidare bemärkelse) ”på ett etiskt försvarbart sätt i enlighet med kyrkans grundläggande värderingar” (51 kap. 2 § andra stycket). Samma formulering finns i 47 kap. 2 § samt 49 kap. 2 § gällande församlingar och stift.

I kyrkostyrelsens inköpsarbete är detta översatt i den nationella nivåns inköpspolicy och inköpshandbok. Där utgör hållbarhetskriterier ett av tre fundament vid upphandling, jämte ekonomi och funktion. Med utgångspunkt i formuleringen i kyrkoordningen har också kyrkostyrelsen beslutat om Svenska kyrkans uppförandekod för leverantörer. Den beskriver Svenska kyrkans förväntan på leverantörer gällande bland annat miljö, klimat och arbetsvillkor.

2023 hade 61 procent av Svenska kyrkans enheter någon form av inköbspolicy, i många fall en kopia av eller med utgångspunkt i den nationella nivåns styrdokument. Uppförandekoden för leverantörer togs fram första gången av kyrkostyrelsen 2017 och uppdateras varje mandatperiod. Församlingar och stift kan använda sig av denna. Utbildningar om uppförandekod, policy och uppföljning genomförs regelbundet.

Nationella strategier

Svenska kyrkans organisation kännetecknas av lokal självständighet och nationell gemenskap. Kyrkoordningen innehåller bestämmelser som syftar både till att värna enheten i Svenska kyrkan och att ge församlingar, pastorat, stift och nationell nivå ansvar inom sina respektive områden.

En nationell strategi som täcker all upphandling eller specifikt måltider och livsmedelsinköp finns inte. Den nationella nivån arbetar löpande med att informera kyrkans enheter om hållbara inköp genom att ta fram ramavtal och informationsmaterial av olika slag, bland annat om hållbara måltider och livsmedel generellt.

Ärenden om klimatsmarta och hållbara måltider har inte tidigare behandlats av kyrkomötet, men en liknande motion avseende fråga om nationell strategi behandlades i förvaltarskapsutskottets betänkande F2021:5 Hållbara textilier. Där bedömdes att det arbete som idag görs gällande information, inspiration och stöd till församlingar torde motsvara en nationell strategi, och kyrkomötet 2021 avslog motion 2021:97 Hållbara textilier.

Kyrkomötet 2001 avslog en motion om att ta fram förslag till övergripande och gemensamma målskrivningar för Svenska kyrkan med motiveringen att målskrivning framför allt hör hemma på lokal nivå samt att ”vissa grundläggande mål för Svenska

kyrkan finns för övrigt i Kyrkoordningen och i Jesu missionsbefallning formuleras uppdraget för den världsvida kyrkan”.

Det finns dock undantag från principen att inte ha övergripande och gemensamma mål och strategier för Svenska kyrkan. Svenska kyrkans färdplan för klimatet initierades genom kyrkomötets beslut 2018, § 145 och antogs av kyrkostyrelsen 2019, efter en gemensam beredning av Svenska kyrkans nationella nivå och stiftet. Färdplanen skapar en gemensam klimatstrategi för hela Svenska kyrkan och svarar på biskoparnas uppmaningar i Ett biskopsbrev om klimatet, däribland att uppnå klimatneutrala verksamheter så fort som möjligt med sikte på 2030.

Inköp av livsmedel och måltider

Omfattning

Inköp av livsmedel i hela Svenska kyrkan uppskattas till ungefär 360–500 miljoner kronor årligen. Skälet till bredden i spannet är att det ännu inte finns ett sätt att läsa in alla fakturor från Svenska kyrkans leverantörer på den detaljnivå som skulle krävas. Således finns inte full kännedom om exakt vad som köps, och därmed ingen möjlighet att bedöma i vilken grad hållbarhet varit vägledande vid inköpen.

Livsmedel utgör 4–6 procent av Svenska kyrkans samlade inköp och är en mindre del av Svenska kyrkans årliga inköp och därmed klimatpåverkan. Området är samtidigt en prioriterad inköpskategori inom färdplanen för klimatet, bland annat beroende på att det är jämförelsevis enkelt att ta aktiva policy- och inköpsbeslut som gör skillnad. Det ses också som ett symboliskt viktigt område för Svenska kyrkan och äger ett särskilt pedagogiskt värde i arbetet med färdplanen för klimatet.

Färdplan för klimatet och hållbara inköp av livsmedel

Livsmedel och måltider är ett inköpsområde som har skapat stort intresse i stift och församlingar. Även om en nationell strategi inte finns så förefaller livsmedel och måltider vara det område där många församlingar bedriver ett aktivt hållbarhetsarbete. Den analysen stöds också av att det även inom kyrkans miljödiplomering (cirka hundra av Svenska kyrkans församlingar arbetar med miljödiplomering) kan skönjas ett stort engagemang för hållbara måltider.

Färdplanen för klimatet innehåller målskrivningar som handlar om hållbara inköpsprocesser och anslutningsgrad till framtagna ramavtal som bedömts klimatsmarta. I uppföljningen av målen (*statusrapport 2025 ej ännu behandlad i kyrkostyrelsen*) konstateras att för inköpskategorin livsmedel är avtalsanslutningen mycket stor. Det betyder att en majoritet av församlingar, pastorat och stift handlar från ramavtalen. Det betyder emellertid inte att det som handlas alltid är det mest hållbara eftersom avtalen inte begränsas på så sätt.

Stöd för klimatsmarta och hållbara måltider

Generella insatser

Begreppen ”klimatsmarta” och ”hållbara” måltider är komplexa och behöver avgöras i varje enskilt fall, eftersom det kan finnas konflikter mellan olika hållbarhetsaspekter. *Generella råd* om säsongsbaserade inköp, växtbaserad mat, närproducerat och hållbarhetsmärkt bedöms i allmänhet falla under hållbarhetsparaplyet.

Uppförandekoder för leverantörer och exempel på *inköbspolicy* finns som mallar och exempel på intranätet Kornet.

För särskilt hållbarhetsrelevanta inköpsområden, bland annat livsmedel, finns hållbarhetsrelaterade *riskanalyser* redovisade tillsammans med tips om hur församlingen kan göra inköpen mer hållbara. Svenska kyrkans nationella nivå genomför *webbinarier* i samarbete med stift och församlingar inom livsmedelsområdet, för att främja arbetet med livsmedel ytterligare och sprida de goda exemplen som utvecklats i församlingar och fortsätter att utvecklas.

På Kornet ligger också den digitala inköpskatalogen som samlar alla *ramavtal*. Det är upp till kyrkans enheter att utifrån sina behov nyttja de befintliga avtalen. Den digitala inköpskatalogen kan emellertid användas av alla i Svenska kyrkan i inspirations- och utbildningssyfte och som stöd vid planering av diverse inköp.

Stöd tillgängliggörs på Kornet och på www.svenskakyrkan.se/klimat.

Färdplansprojekt som inspiration

Svenska kyrkans färdplan för klimatet har sedan 2020 genomfört ett flertal inköps- och inspirationsprojekt kopplat just till livsmedel och måltider, både vad gäller inspirationsmaterial och klimatberäkningsstöd.

Under ledning av Luleå stift genomfördes under färdplanens första etapp (2020–2023) ett projekt som analyserade ett antal deltagande församlingars inköp, däribland just livsmedelsrelaterade inköp, i syfte att få upp ögonen för behovet av mer hållbara inköpsprocesser och systematik kring inköpsbeslut.

Göteborgs stift tog 2024 fram en guide till Hållbart kyrkfika där ytterligare pedagogiskt och teologiskt förankrat material är framtaget för att främja hållbara livsmedelsinköp.

Uppföljning och klimatredovisning av livsmedelsinköp

Den nationella nivån gör årligen en analys av hela Svenska kyrkans inköpsmönster. Resultatet presenteras per enhet i ett analysverktyg som kallas Visa och kan användas som stöd för analys av sitt specifika inköpsmönster. Resultatet används också för analys av inköpsmönster i relation till färdplan för klimatets ambitioner, för utbildningar av olika slag och för framtagande av material för ytterligare stöd. Den nationella nivån gör också uppföljningar av upphandlade livsmedelsaktörer generellt och specifikt kopplat till riskråvaror.

Det saknas detaljerad information om de exakta inköpen av livsmedel. Den modell den nationella nivån till arbetat i många år med är att inhämta leverantörsregister (totalt cirka 47 000 unika leverantörer fördelat på cirka 9–10 miljarder kronor årligen i inköpsvärde) från Svenska kyrkans enheter. Därefter sorteras inköpen efter inköpskategorier som sedan presenteras Visa, per kyrklig enhet. Alla kyrkans enheter har tillgång till Visa.

Utsläppsberäkning görs per enhet och inköpsår genom utsläppsfaktorer från Upphandlingsmyndigheten, för ett antal utvalda inköpskategorier, där livsmedel är en. Det ger en bild av församlingens omfattning av utsläpp över tid, men eftersom utsläppsfaktorn är baserad på spenderad krona bör man behandla utfallet med viss försiktighet. Den nationella nivån arbetar med att ta fram en ny beräkningsmodell för samtliga inköp men det väntas ta några år innan det finns på plats.

Det finns ett nationellt ramavtal som möjliggör detaljerade beräkningar i ett webbaserat verktyg för varje enskilt inköp ned till minsta vara. När församlingen nyttjar ramavtalet förutsätter det att den själv laddar upp information om sina inköp. Administrationen är relativt arbetskrävande men verktyget kan med fördel också

användas vid klimatutsläppsbudgetering av konferenser och för efterhandsberäkningar av utsläpp.

F 2026:5

I ett av ramavtalen för hotell har Svenska kyrkan nyligen fått möjligheten att vid konferensbeställning utöver en prisoffert också få en klimatoffert baserad på val av måltidsinnehållet och andra val. Möjligheten syftar till att redan vid beställning underlätta val med mindre miljöpåverkan

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:38.
--

Utskottet delar motionärernas utgångspunkt att livsmedelsproduktion och konsumtion har stor betydelse för vår gemensamma miljö och att Svenska kyrkans agerande spelar en stor roll. Samtidigt menar utskottet att frågan är mer komplex än vad motionen ger uttryck för.

Utskottet noterar att motionärerna i sin motivering lyfter fram det starka lokala engagemang som under lång tid präglat många församlingar runt om i landet och beskriver flera goda exempel. Utskottet välkomnar även den teologiska förankringen och vill särskilt lyfta fram motionens förslag om att uppmuntra lokala verksamheter att använda måltidsgemenskapen som pedagogiskt verktyg för undervisning om hållbar utveckling och globala rättvisefrågor.

Utskottet konstaterar vidare att motionärerna i sina beslutssatser lyfter fram flera viktiga perspektiv för det fortsatta arbetet. Utskottet delar dock inte motionärernas bedömning att det finns ett behov av en nationell strategi med nationellt beslutade riktlinjer. Utskottet menar att frågan om klimatsmarta och hållbara måltider inte är ett nationellt ansvar utan anser att frågan rymmer en komplexitet som bäst hanteras direkt i församlingen. Utskottet menar också att det stöd och uppmuntran till engagemang och systematiskt arbete som motionärerna efterfrågar redan finns i stöd från stift och den nationella nivån i exempelvis färdplan för klimatet och i kyrkans miljödiplomering.

Utskottet anser också att Svenska kyrkans färdplan för klimatet är vägledande i det fortsatta arbetet med klimatomställningen. Mot denna bakgrund är det angeläget att inte ta fram ytterligare nationella styrdokument med parallell verkan.

Mot bakgrund av ovan föreslår utskottet att motionen avslås.

Uppsala den 2 oktober 2026

På förvaltarens utskottets vägnar

Isak Vencu Öhrlund, ordförande

Per Söderberg, sekreterare

Beslutande: Isak Vencu Öhrlund, ordförande, Ingrid Åberg, Denise Norström, Magnus Johansson, Niklas Lindberg, Jörgen Åkesson, Kenneth B Ferm, Anneli Kihlstrand, Karl-Gunnar Svensson, Bert-Åke Näslund, Ylva Larsson, Marie Buhr, Fredrik Siösteen, Ingvar Jonsson och Martina Elfström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Ann-Charlotte Kassberg, Markus Svensson, Kicki Lidén, Kim Sanfridsson, Lena Arman, Gunilla Franzén, Kerstin Petersson, Petter von Sydow, Lena Östholm Munkberg, Pia Sterner och Magnus Nilsson.

Biskop Susanne Rappmann har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskild mening

Jag lämnar en särskild mening mot utskottets beslut att föreslå avslag på motion 2026:38.

Människan är i alla delar beroende av det som naturen ger. Med respekt för skapelsen är motionen en nyckel till det hänsynstagande som är en del av vårt värande och vårdande uppdrag av skapelsen.

Gällande att-sats 3, att utveckla gemensamma riktlinjer för hållbara livsmedelsinköp som prioriterar ekologiska, närproducerade och Fairtrade-certifierade livsmedel samt tar hänsyn till klimatpåverkan, biologisk mångfald och social hållbarhet så innehåller denna fröet till en möjlighet för Svenska kyrkan som en stark aktör att gå före och vara förebild.

Färdplan för klimatet innehåller arbetet med att skapa hållbara inköpsprocesser, att hållbarhetsrisker beaktas vid inköp utifrån dess risker för negativ påverkan på människor och miljö. Genom att säkerställa att rutiner för inköp är grundade i policyer, att kompetens, resurser och organisatoriskt stöd finns tillgängliga för den som gör inköpet, samt genom kravställan på leverantörer och uppföljning av de inköpsavtal som ingåtts. Detta är ett av Svenska kyrkans områden som kan utvecklas ytterligare.

Lena Östholm Munkberg

**Kyrkomötet
Förvaltarshipsutskottets betänkande 2026:6**

Prästlönetillgångarnas styrning och tillsyn

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta betänkande motionerna 2026:52, 2026:57, 2026:74, 2026:78 och 2026:85. I sina överläggningar har utskottet beaktat organisationsutskottets yttrande 2026:2y på motion 2026:78.

Motionerna behandlar olika aspekter av Svenska kyrkans prästlönetillgångars styrning och förvaltning genom förslag om skydd av kontinuitetsskogar, andlig hållbarhet i kyrkoordningen, stöd för ekologiska jordbruksarrenden, ett under kyrkostyrelsen sammansatt samverkansorgan för prästlönetillgångarna samt utbildning och kompetensutveckling.

Utskottet delar motionärernas engagemang för ett långsiktigt hållbart förvaltarship och konstaterar att flera av de frågor som motionerna lyfter stod i fokus för kyrkomötets beslut 2025 om en tydligare hållbar förvaltning och utvecklad tillsyn av prästlönetillgångarna. Utskottet konstaterar att ett omfattande arbete redan pågår på den nationella nivån och i stiftet för att genomföra kyrkomötets beslut och efterleva de nya kyrkoordningsparagraferna. Utskottet menar att stiftet ska ha fortsatt ansvar för den praktiska förvaltningen och besitter den kompetens som krävs för att hantera frågorna som motionerna berör, undantaget ett nationellt utbildningsmaterial där utskottet ser fördelar om sådant tas fram av kyrkostyrelsen.

Mot denna bakgrund bedömer utskottet att motionernas intentioner i huvudsak tillgodoses genom gällande reglering, det utvecklingsarbete som följer av kyrkomötets beslut 2025 samt de strukturer för stöd, samverkan och kompetensutveckling som redan finns. Utskottet föreslår därför att motionerna 2026:52, 2026:57, 2026:74, och 2026:78 avslås. Utskottet föreslår att motion 2026:85 bifalls.

Till betänkandet finns åtta reservationer och nio särskilda meningar.

Innehåll

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut.....	3
Motionernas förslag	3
Motion 2026:52 av Johanna Liljegren m.fl., Kontinuitetsskogar	3
Motion 2026:57 av Lisa Tegby m.fl., Andlig hållbarhet i kyrkoordningen	3
Motion 2026:74 av Ylva Larsson, Arrenderabatt	3
Motion 2026:78 av Pether Nordin m.fl., Samverkansorgan för stiftens prästlönetillgångar	3
Motion 2026:85 av Ingrid Åberg, Utbildningsmaterial om prästlönetillgångarna.....	4
Yttrande från andra utskott	4
Bakgrund	4
Pågående arbete	4
Tidigare behandling i kyrkomötet.....	4
Skydd av skog och mark.....	4
Andlig och ekologisk hållbarhet	5
Arrenden.....	5
Samverkansorgan.....	5
Utbildningsmaterial	5
Om andlig hållbarhet.....	5
Skydd av skog.....	6
Jordbruksarrenden	6
Former för samverkan	7
Nationellt utbildningsmaterial	7
Skoglig kompetens	8
Utskottets överväganden	8
Kontinuitetsskogar.....	8
Andlig hållbarhet i kyrkoordningen.....	8
Arrenderabatt.....	8
Samverkansorgan för stiftens prästlönetillgångar.....	9
Utbildningsmaterial om prästlönetillgångarna.....	9
Reservation 1–8.....	10
Särskild mening 1–9	12
Bilaga Organisationsutskottets yttrande 2026:2y	14

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå motion 2026:52,
2. avslå motion 2026:57,
3. avslå motion 2026:74, punkt 1,
4. avslå motion 2026:74, punkt 2,
5. avslå motion 2026:78,
6. bifalla motion 2026:85, punkt 1,
7. bifalla motion 2026:85, punkt 2.

Motionernas förslag

Motion 2026:52 av Johanna Liljegren m.fl., Kontinuitetsskogar

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i sin tillsyn av stiftens skogsbruk betrakta bevarande av kontinuitetsskog som ett nödvändigt kriterium för andlig och ekologisk hållbarhet. Bevarande ska i detta sammanhang innebära att inget virkesuttag får ske från kontinuitetsskog med undantag för de försiktiga åtgärder som kan motiveras av hänsyn till social hållbarhet, till exempel för att främja renskötseln.

Motion 2026:57 av Lisa Tegby m.fl., Andlig hållbarhet i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag på ändringar i kyrkoordningen som innebär att andlig hållbarhet görs till ett grundläggande perspektiv inom vilket ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet får sin mening och balanseras i 46 kap. 3 § första stycket.

Motion 2026:74 av Ylva Larsson, Arrenderabatt

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. utreda hur stiftens ska kunna erbjuda rabatt till arrendatorer som vill bedriva ekologiskt jordbruk.
2. skapa lathundar för rabatterade arrendeavtal avseende förvaltningen av kyrkans arrendefastigheter, jordbruksmark, våtmarker och naturområden.

Motion 2026:78 av Pether Nordin m.fl., Samverkansorgan för stiftens prästlönetillgångar

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheten att skapa ett gemensamt, demokratiskt samverkansorgan under kyrkostyrelsen för samordning, erfarenhetsutbyte, utveckling och uppföljning av Svenska kyrkans förvaltning av prästlönetillgångarna. Samverkansorganet ska präglas av en demokratisk sammansättning, vara transparent i sitt arbete, föra offentliga protokoll och säkerställa en andlig, social, ekologisk och ekonomisk samt existentiellt hållbar skogsförvaltning.

Motion 2026:85 av Ingrid Åberg, Utbildningsmaterial om prästlönetillgångarna

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. ta fram ett nationellt utbildningsmaterial om hållbar förvaltning av prästlönetillgångarna med särskilt fokus på alternativa bruksmetoder, Materialet ska omfatta skog, jord, fonder och samtliga hållbarhetsdimensioner inklusive urfolksrätt,
2. i samverkan med stiftens initiera ett sammanhållet utbildningsprogram med grund i det framtagna materialet.

Yttrande från andra utskott

Organisationsutskottet har yttrat sig över motion 2026:78 Samverkansorgan för stiftens prästlönetillgångar i organisationsutskottets yttrande 2026:2y, bilaga.

Bakgrund

Pågående arbete

Kyrkostyrelsen har efter kyrkomötets beslut 2025 påbörjat arbetet med att omsätta den nya inriktningen för mark- och skogsförvaltningen. Arbetet omfattar bland annat framtagande av stödmaterial samt vidareutveckling av tillsyn, uppföljning och samordning mellan nationell nivå och stiftens. Kyrkostyrelsen har även initierat utveckling av gemensamt arbetssätt för stiftens arbete med verksamhetsnära mål.

Arbetet med verksamhetsnära mål utgår från de värden som enligt 46 kap. 8 § kyrkoordningen ska främjas i förvaltningen.

Kyrkostyrelsens tillsyn över förvaltningen av prästlönetillgångar beskrivs närmare i *Tillsynsrapport prästlönetillgångar 2025* i kyrkostyrelsens skrivelse till årets kyrkomöte (KsSkr 2026:3, bilaga 3).

Tidigare behandling i kyrkomötet

Skydd av skog och mark

Under perioden 2022–2025 avslog kyrkomötet flera motioner om skydd av skog med hänvisning till tidigare beslut om hållbarhet i Svenska kyrkans skogsbruk samt till den då pågående utredningen *Kyrkan och skogen – ansvar, handling och hopp* (SKU 2024:2).

Kyrkomötet 2025 avslog motionerna 2025:58, 2025:88 och 2025:115 om målsättningar för skydd av skogsbruket med grund i förvaltarskapsutskottets betänkande F 2025:1:

Utskottet anser att målsättningar inledningsvis bör beslutas lokalt, efter inventering och med hänsyn till samtliga hållbarhetsdimensioner och med förtroende för stiftens kompetens och förutsättningar. Gemensamma målskrivningar kan sedan fungera som stöd och riktning, inte som styrning uppifrån.

I reservationer till kyrkomötets beslut finns återkommande kritik mot att besluten, i ljuset av klimatkrisen, inte är tillräckliga.

Olika aspekter av prästlönetillgångarnas förvaltning av skog och mark har behandlats återkommande av kyrkomötet under senare år. Läronämnden har vid flera tillfällen betonat det teologiska ansvaret att förvalta skapelsen med respekt.

År 2025 beslutade kyrkomötet, med anledning av kyrkostyrelsens skrivelse Hållbarhet i Svenska kyrkans skogsbruk (KsSkr 2025:5) och förvaltarekapsutskottets betänkande med samma namn (F 2025:1), om omfattande ändringar i 46 kap. kyrkoordningen. Ändringarna innebär bland annat att prästlönetillgångarna ska förvaltas så att andlig, ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet balanseras. Förvaltningen av prästlönefastigheterna ska utifrån lokala förutsättningar bidra till ett varierande och multifunktionellt landskap samt värna och främja flera värden samtidigt, däribland biologisk mångfald, kulturmiljö, klimatnytta, ekosystemtjänster, social välfärd och uthållig totalavkastning. Kyrkomötet beslutade också om bestämmelser som syftar till att främja renskötselrätten, koncessionsrenskötsel och urfolks möjligheter att utöva sina andliga och kulturella traditioner. Ändringarna innebär dessutom ett utvecklat uppdrag för kyrkostyrelsens tillsyn över prästlönetillgångarna.

Arrenden

Kyrkomötet har inte tidigare hanterat några motioner om jordbruksarrenden.

Samverkansorgan

Motion 2025:88 handlade om inrättande av ett råd för att bidra med sakkunskap till markförvaltningen, men inte för bredare samordning, erfarenhetsutbyte, utveckling och uppföljning. Kyrkomötet beslutade enligt förvaltarekapsutskottets betänkande 2025:1 att kyrkostyrelsen redan har möjlighet att inhämta sådan expertis, inklusive inrätta rådgivande organ vid behov, och avlog motionen. Kyrkomötet har i övrigt inte hanterat ärenden om prästlönetillgångarnas samverkan.

Utbildningsmaterial

År 2019 genomfördes kyrkomötet under temat Undervisning. Där fanns flera motioner som rörde utbildningsmaterial, men ingen som handlade om hållbar utveckling eller nationella utbildningsprogram. Kyrkomötet ansåg motion 2019:15 om ekoteologi vara besvarad genom att en rad initiativ för kyrklig bildning i miljöfrågor och ekoteologi redan fanns (förvaltarekapsutskottets betänkande 2019:4).

Om andlig hållbarhet

Kyrkostyrelsen framhåller i KsSkr 2025:5 Hållbarhet i Svenska kyrkans skogsbruk att andlig hållbarhet handlar om det som görs på lång sikt. Det innebär en kritik av kortsiktiga intressen och en kallelse till livsstilsförändringar och till ett förvaltarekapskap som gagnar det gemensamma goda. Med andlig hållbarhet avses i detta sammanhang en förvaltning som med varsamhet brukar egendomen utan att det sker på ett sätt som äventyrar kommande generationers livsförutsättningar eller andra arters livsvillkor.

Kyrkomötet 2025 behandlade innebörden och tolkningen av begreppet andlig hållbarhet med utgångspunkt i kyrkostyrelsens skrivelse 2025:6. Kyrkomötet beslutade enligt förvaltarekapsutskottets betänkande (F 2025:1) att bifalla kyrkostyrelsens förslag till skrivningar om andlig hållbarhet, vilket nu framgår av 46 kap. 3 § 1 st kyrkoordningen.

Prästlönetillgångarna ska förvaltas så att andlig, ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet balanseras. Tillgångarna ska därtill förvaltas på ett etiskt försvarbart sätt i enlighet med kyrkans grundläggande värderingar. Förvaltningen ska vara ändamålsenlig och resurseffektiv.

Utskottet menade att en balansering av de fyra hållbarhetsdimensionerna i förvaltningen tydliggör att flera olika värden ska finnas med i den sammanvägda bedömningen inför beslut och genomförande. Alla fyra hållbarhetsdimensioner ska bedömas såväl självständigt som tillsammans, samtidigt som andlig hållbarhet ska genomsyra tolkningen av de övriga hållbarhetsdimensionerna. Utskottet lyfte också vikten av att de åtta principerna för andlig hållbarhet, som redovisades i SKU 2024:2 *Kyrkan och skogen – ansvar, handling och hopp*, beaktas i det fortsatta arbetet.

Inom ramen för kyrkostyrelsens tillsyn över prästlönetillgångarna pågår ett arbete med att utveckla den närmare innebörden av att beakta andliga värden i förvaltningarnas verksamhet. Vid en workshop med bland annat egendomsförvaltningarnas personal och teologer under våren 2026 betonades att andlig hållbarhet inte främst bör förstås som en separat hållbarhetsdimension utan som ett förhållningssätt som genomsyrar hur de övriga hållbarhetsdimensionerna förstås och vägs samman. En återkommande slutsats var att andlig hållbarhet främst kommer till uttryck genom prioriteringar och konkreta beslut i förvaltningen, snarare än genom särskilda mätbara indikatorer.

Arbetet med att utveckla förståelsen av andlig hållbarhet pågår fortsatt och involverar flera olika kompetenser inom kyrkan. I det arbetet beskrivs andlig hållbarhet både som en av de fyra hållbarhetsdimensionerna och som ett förhållningssätt som ska genomsyra tolkningen av de övriga dimensionerna. Frågor som har lyfts i samtalen rör bland annat värdegrund, samvete, ansvar för skapelsen och hur kyrkans tro och uppdrag kommer till uttryck i den praktiska förvaltningen av skog och mark.

Skydd av skog

Stiftens avsättningar är antingen *formella*, då det som regel utgår ersättning från det offentliga, eller *frivilliga*. Över tid har betydande arealer prästlönefastigheter överförts till det allmänna för att gynna biologisk mångfald under statligt skydd, i utbyte mot produktiv mark med lägre naturvärden.

Vid utgången av 2025 uppgick stiftens frivilliga avsättningar till 12 procent. Förvaltningarna har genom att de är certifierade ett krav om minst 5 procent frivilligt avsatt areal. Inräknat formellt skyddad skogsmark var den totala andelen avsatt produktiv skogsmark 14 procent.

Det finns inga kriterier eller krav kopplade till ”kontinuitetsskog” i skogsbruks-certifieringen. ”Kontinuitetsskog” är heller inget begrepp som finns i den svenska skogslagstiftningen. Försök har dock gjorts att bedöma förekomsten av ”kontinuitetsskog”, bland annat enligt Skogsstyrelsens definition från 2022, men osäkerheten om totalarealerna i Sverige är stor.

Jordbruksarrenden

Bestämmelser om jordbruksarrende finns huvudsakligen i 9 kap. jordabalken (1970:994). Arrendeavgiften regleras i arrendeavtalet och omförhandlas normalt när arrendeperioden löper ut. Om ett arrendeavtal inte innehåller villkor om exempelvis ekologisk produktion kan jordägaren normalt inte kräva att arrendatorn ändrar brukningsform under pågående arrendeperiod. Jordbruksarrenden omfattas dessutom som

huvudregel av ett starkt besittningsskydd, vilket begränsar jordägarens möjligheter att ändra villkoren under löpande arrende.

Det finns inga kända juridiska hinder mot att en jordägare frivilligt erbjuder en lägre arrendeavgift till en arrendator som ställer om till eller bedriver ekologisk odling. Frågan om arrenderabatt får dock ses i relation till principerna för markförvaltning och villkoren för övriga arrenden.

Det förekommer redan i dag exempel på ekonomiska incitament för hållbart brukande. I Uppsala stift har arrendatorer som ställt om från konventionell till ekologisk odling kunnat erbjudas en tidsbegränsad nedsättning av arrendeavgiften under omställningsperioden.

År 2025 var omfattningen av ekologiskt jordbruk 14 procent av prästlönetillgångarnas totala jordbruksareal.

Former för samverkan

Prästlönetillgångarna förvaltas av stiftens medan kyrkostyrelsen utövar tillsyn över förvaltningen. För tillsynen finns det årliga samrådet mellan kyrkostyrelsen och stiftet.

Mellan stiftet finns egendomsnämndernas samverkansorgan (ENSO), förvaltar-möten, tillsynsmöten och olika arbetsgrupper för att arbeta med samordning, erfarenhetsutbyte, utveckling och uppföljning av prästlönetillgångarna. Sakkunniga från den nationella nivån deltar ofta i dessa arbeten.

Inom ramen för utvecklingen av kyrkostyrelsens tillsyn över prästlönetillgångarna har samverkansstrukturerna setts över under 2026. Genomgången visar att det finns flera väl fungerande forum och samtidigt behov av starkare koppling mellan tillsyn och dialog samt ökad transparens mellan olika nivåer. Kyrkostyrelsens pågående utvecklingsarbete för tillsynen över prästlönetillgångarna är främst inriktat på att stärka sambanden mellan befintliga forum och processer, genom bland annat tydligare samrådsformer, utvecklad återkoppling och ökad samverkan kring tillsynens resultat.

Nationellt utbildningsmaterial

Kyrkostyrelsen ska bestämma utbildningsplanerna för grundutbildningarna samt se till att de kyrkliga grundutbildningarna erbjuds i tillräcklig omfattning (10 kap. 5 § kyrkoordningen). Med de kyrkliga grundutbildningarna avses utbildningar i kyrkans profilyrken: pedagog, musiker, diakon och präst.

Utbildningsmaterial till en bredare målgrupp anställda finns i Svenska kyrkans utbildningsportal. Pedagogiskt och utbildande material samlas på intranätet Kornet och ytterligare material, framför allt avseende kristen tro, finns på Svenska kyrkans webbplats.

Utbildningen Svenska kyrkan och urfolksrätten ligger i utbildningsportalen och riktar sig till medarbetare i församlingar, pastorat, stift och nationell nivå och är en kortare digital utbildning inom ramen för åtagandet till det samiska folket.

I kyrkans miljödiplomering (ledningssystem som följs av cirka 100 församlingar) rekommenderas Svenska kyrkans digitala miljöutbildning. I arbetet med Svenska kyrkans färdplan för klimatet har en digital utbildning avseende klimatanpassning tagits fram. Också dessa ligger i utbildningsportalen.

Det finns idag inget gemensamt material som särskilt omfattar eller adresserar prästlönetillgångarna.

Skoglig kompetens

I stiftens finns skogsförvaltare, jägmästare, jurister och andra specialister knutna till egendomsförvaltningen. Bland dem finns erfarenhet och akademisk kompetens avseende skogs- och jordbruksekonomi, skogsekologi, naturvård, finans och juridik. Personalens samlade kompetens delas genom olika former för samverkan. I förvaltningsarnas arbete med att gynna biologisk mångfald är utbildning och strategiskt utvecklingsarbete viktiga delar. Kompetenshöjning sker även hos och i samverkan med forskning, lärosäten och myndigheter.

Utskottets överväganden

Kontinuitetsskogar

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:52.

Utskottet delar motionärens ambition att värna kontinuitetsskogar och främja de naturvärden och den biologiska mångfald som sådana skogar kan bidra till. Samtidigt konstaterar utskottet att kyrkomötet 2025 fattade långtgående beslut om ett hållbart skogsbruk och att arbetet med att genomföra dessa beslut nu pågår i stiftens. De frågor motionen lyfter bedöms hanteras redan inom ramen för det arbetet och med förtroende för stiftens kompetens och kännedom om lokala förutsättningar. Utskottet betonar att bedömningar av kontinuitetsskogar, naturvärden och lämpliga förvaltningsåtgärder förutsätter lokal kunskap och professionella överväganden.

Utskottet anser därför att sådana bedömningar även fortsättningsvis bör göras av stiftens.

Andlig hållbarhet i kyrkoordningen

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:57.

Utskottet delar motionärens uppfattning att andlig hållbarhet är central för Svenska kyrkans förvalterskap. Kyrkomötet beslutade dock 2025 om en ny reglering där andlig, ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet ska finnas med i förvaltningen av kyrkans prästlönetillgångar.

Utskottet konstaterar att det finns ett stort behov av att ta del av resultatet från det pågående arbetet med att utveckla förståelsen för och praktiken av andlig hållbarhet i förvaltningen. Frågor om hur begreppet ska tolkas och tillämpas i förvaltningen behöver fortsatt bearbetas inom ramen för de bestämmelser som kyrkomötet redan beslutat om.

Mot denna bakgrund anser utskottet att motionens intentioner bättre tillgodoses genom det utvecklingsarbete som pågår till följd av de beslut kyrkomötet fattade 2025, än genom ytterligare förändringar av kyrkoordningen.

Arrenderabatt

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:74.

Utskottet ser positivt på att Svenska kyrkan verkar för hållbara bruksmetoder inom jordbruksarrendena. Val av hållbara bruksmetoder behöver dock göras utifrån lokala förhållanden samt utifrån gällande arrendavtal och lagstiftning. Utskottet

noterar att det förekommer exempel på insatser och stöd från stiftens för ekologiska brukningsmetoder redan i dag. Utskottet bedömer därför att stiftens har både möjlighet och kompetens att utveckla arbetet utifrån sina respektive lokala förutsättningar.

Utskottet ser ett stort värde i det erfarenhetsutbyte som redan sker mellan stiftens kring hållbar markförvaltning och att det utvecklas inom ramen för det arbete som redan bedrivs i samverkan mellan stiftens. Mot denna bakgrund anser inte utskottet att det finns behov av att nationellt utreda frågan eller ta fram lathundar.

Samverkansorgan för stiftens prästlönstillgångar

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:78.

Utskottet konstaterar att det finns etablerade former för samverkan mellan stiftens samt mellan stiftens och kyrkostyrelsen. Utskottet noterar att det inom ramen för kyrkostyrelsens utvecklade tillsyn pågår ett arbete med att se över samverkansformerna och anser att det arbetet inte ska förekommas av ytterligare kyrkomötesuppdrag. Utskottet konstaterar vidare, liksom konstaterats vid tidigare kyrkomöten, att kyrkostyrelsen redan har möjlighet att inrätta råd och andra former för samverkan när behov av sådana bedöms finnas. Utskottet anser liksom motionären att transparens och kommunikation kan utvecklas men bedömer att detta är pågående förbättringsarbete och inte i sig tillräckligt starkt skäl för att ett nytt nationellt samverkansorgan inrättas.

Utskottet delar organisationsutskottets bedömning i deras yttrande 2026:2y (bilaga) bland annat i att ansvaret för förvaltningen ligger hos stiftens medan kyrkostyrelsen ansvarar för tillsyn enligt kyrkoordningen.

Utbildningsmaterial om prästlönstillgångarna

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2026:85

Utskottet konstaterar att det finns omfattande stödmaterial, utbildningsinsatser och kunskapsresurser på stiftens samt hos myndigheter och lärosäten. Utskottet har förstått att sådant delas av stiftens vid erfarenhetsutbyten, gemensamma utbildningstillfällen och även i gemensamma forskningsprojekt, bland annat genom egendomsnämndens samarbetsorgan ENSO.

Utskottet håller dock med motionären om att det finns ett bredare behov av fortsatt kunskapsutveckling och erfarenhetsutbyte i frågor som rör prästlönstillgångarnas förvaltning, med anledning av det förändrade uppdraget för prästlönstillgångarna genom kyrkomötets beslut 2025. Utskottet ser behov av att med nationell avsändare utforma ett generellt utbildningsmaterial, som exempelvis stöd till förtroendevalda på alla nivåer, och föreslår därför att motionen bifalls.

Uppsala den 2 oktober 2026

På förvaltarens utskottets vägnar

Isak Vencu Öhrlund, ordförande

Ann Edlund, sekreterare

Beslutande: Isak Vencu Öhrlund, ordförande, Ingrid Åberg, Denise Norström, Magnus Johansson, Niklas Lindberg, Jörgen Åkesson, Kenneth B Ferm, Anneli Kihlstrand,

Karl-Gunnar Svensson, Bert-Åke Näslund, Ylva Larsson, Marie Buhr, Fredrik Siösteen, Ingvar Jonsson och Martina Elfström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Ann-Charlotte Kassberg, Markus Svensson, Kicki Lidén, Kim Sanfridsson, Lena Arman, Gunilla Franzén, Kerstin Petersson, Petter von Sydow, Lena Östholm Munkberg, Pia Sterner och Magnus Nilsson.

Biskop Susanne Rappmann har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation 1

Jag reserverar mig mot avslag av motion 2026:52 Kontinuitetsskogar med följande motivering till förmån för bifall till motionen.

Kontinuitetsskogar är livsviktiga för den biologiska mångfalden. Där skapas unika livsmiljöer som aldrig kan återskapas i ett planterat produktions skogsbruk. Med anledning av att 26 000 hektar av kontinuitetsskogar försvinner varje år riskerar dessa unika naturvärden försvinna. Dessa skogar är viktiga för svampar, lavar, insekter och fåglar. De är trygga kämnområden från vilka arterna kan breda ut sig.

Marie Buhr

Reservation 2

Jag reserverar mig mot utskottets beslut till förmån för bifall till motion 2026:74 Arrenderabatt.

Ylva Larsson

Reservation 3

Vi reserverar oss mot utskottets beslut till förmån för bifall till motion 2026:78 Samverkansorgan för stiftens prästlönetillgångar.

Motionens intention att verka för transparens, formalisering och förankring förtjänar att uppmärksammas liksom utredas. Det handlar även om representation, förankring och beslutsstrukturer. En konvertering av ENSO till ett formaliserat organ relaterat till kyrkostyrelsen skulle vara en möjlighet som ger en tydligare inramning både avseende interna och externa relationer.

Ylva Larsson och Marie Buhr

Reservation 4

Jag reserverar mig mot bifall till motionen 2026:85 till förmån för avslag, med följande motivering.

Motionärerna lyfter att det finns behov av ett nationellt framtaget utbildningsmaterial och utbildningsprogram om förvaltningen av PLT med fokus på alternativa brukningsmetoder men även alla hållbarhetsperspektiv för både skog, jord och fond inklusive urfolksrätten.

Enligt min mening har motionärena en allt för bred ansats som blir omöjlig att uppfylla. En faktor som komplicerar är att i brödtexten omnämns både förtroendevalda och tjänstepersoner samt i dialogen lyfts även församling. Varje målgrupp kommer kräva ett specifikt anpassat utbildningsmaterial och utbildningsprogram. Ett oerhört omfattande och kostsamt arbete.

De behov som finns arbetar stiftens redan aktivt med. Respektive stift har ansvar för att det sker dialog med sina församlingar och att utbildning erbjuds utifrån de lokala behoven. Stiftens tar redan sitt ansvar för kompetensutveckling av såväl förtroendevalda som anställda. På nationell nivå sker redan en aktiv samverkan och delning av erfarenheter. ENSO bidrar även genom att erbjuda gemensamma utbildningstillfällen för alla förtroendevalda med uppdrag inom PLT.

Jag bedömer inte att ett nationellt framtagna utbildningsmaterial och program ger den nytta som motionärerna önskar. Jag har fullt förtroende för stiftens och deras medarbetares kompetens. Att stiftens fortsätter att aktivt lyssna in behoven och erbjuda möjligheter till kompetensutveckling. Det bör även noteras att inom ramen för det pågående arbetet på nationell nivå redan finns identifierade arbetsinsatser som innebär att under december utreda behovet av kompetensutveckling med fokus på fortsatt stöd till stiftens.

När kyrkostyrelsen uttryckligen vädjar om att inte skapa nya uppdrag anser jag det inte som rimligt att skapa ett uppdrag som redan hanteras av stiftens.

Tilläggas bör att utskottets uppgift är att uttala sig om motionens text, inte göra egna förtydliganden som nu görs i utskottets text. Önskar utskottet förtydliga/ändra i motionens text hade det varit en framkomlig väg att utskottet först avslagit motionen och därefter inkommit med ett ”Med anledning av” där man då angett hur man skulle vilja förtydliga/ändra motionstext.

Anneli Kihlstrand

Reservation 5

Vi reserverar oss mot utskottets beslut till förmån för avslag av motion 2026:85, Utbildningsmaterial om prästlönetillgångarna. Vi instämmer i det som framförs i reservation från Anneli Kihlstrand till motion 2026:85.

Kenneth B Ferm och Jörgen Åkesson

Reservation 6

Vi reserverar oss mot utskottets beslut till förmån för avslag av motion 2026:85, Utbildningsmaterial om prästlönetillgångarna. Vi instämmer i det som framförs i reservation från Anneli Kihlstrand till motion 2026:85.

Karl-Gunnar Svensson och Bert-Åke Näslund

Reservation 7

Jag reserverar mig mot utskottets beslut till förmån för avslag av motion 2026:85 Utbildningsmaterial om prästlönetillgångarna. Jag instämmer i det som framförs i reservation från Anneli Kihlstrand till motion 2026:85.

Ingvar Jonsson

Reservation 8

Jag reserverar mig mot utskottets beslut till förmån för avslag av motion 2026:85 Utbildningsmaterial om prästlönetillgångarna. Jag instämmer i det som framförs i reservation från Anneli Kihlstrand till motion 2026:85.

Martina Elfström

Särskild mening 1

Jag lämnar en särskild mening mot utskottets beslut att föreslå avslag på motion 2026:52. Tillståndet för den biologiska mångfalden i Sveriges skogar är allvarligt; ett stort antal skogslevande arter är hotade. En bakomliggande orsak är storskaligt trakt-hyggesbruk med begränsad miljöhänsyn, det tar så lång tid innan livsmiljöer och strukturer utvecklas, därmed innebär det att förlusten blir irreversibel.

Ska Svenska kyrkan leva upp till ett andligt, ekologiskt och ekonomiskt hållbart skogsbruk är det viktigt att tillämpa försiktighet och bevara sammanhängande områden med orörd skog. När livsmiljöer försvinner och den biologiska mångfalden försämras påverkar inte endast enskilda arter, utan hela skogsekosystemens funktion och de ekosystemtjänster som skogen levererar som virkesproduktion, klimatreglering och vattenrening.

Lena Östholm Munkberg

Särskild mening 2

Jag lämnar en särskild mening mot utskottets beslut att föreslå avslag på motion 2026:57. Den Svenska kyrkan har det teologiska ansvaret för att förvalta skapelsen med respekt. I samband med kyrkomötets beslut 2025 om en ändring i 46 kap. 3 § första stycket kyrkoordningen landade kyrkomötet i beslutet att dimensionerna andlig, ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet ska balanseras.

I samband med implementeringen av dessa dimensioner har det blivit tydligt att det finns ett behov av vägledning för församlingar och stift för att underlätta och landa i en gemensam förståelse gällande innebörden av andlig hållbarhet, ett material för vägledning vid implementeringen är under framtagande.

Implementeringen av de fyra nya hållbarhetsdimensionerna är ett pågående arbete. Jag anser att det idag är för tidigt att uttala sig om de fyra jämbördiga dimensionerna är den bästa vägen framåt eller om den andliga hållbarheten är att föredra som ett grundläggande perspektiv.

Lena Östholm Munkberg

Särskild mening 3

Jag lämnar en särskild mening mot utskottets beslut att föreslå avslag på motion 2026:74. År 2025 var omfattningen av ekologiskt jordbruk 14 procent av prästlönetillgångarnas totala jordbruksareal. Att utveckla arrendeformen ekologisk odling och öka andelen våtmarker och naturområden är enligt undertecknad en förutsättning för Svenska kyrkan att arbeta med den ekologiska hållbarheten och för att värna den biologiska mångfalden.

För att arealen ekologiskt jordbruk ska öka och fler arrendatorer ska bli intresserade av denna driftsform är det viktigt att det finns lättillgängliga kunskapsunderlag för stiftens i hur ekologisk odling kan uppmuntras, exempelvis genom olika rabattssystem vid arrenden. När det gäller anläggning av våtmarker och naturområden behövs ett kunskapsunderlag även här för att andelen ska utökas.

Lena Östholm Munkberg

Särskild mening 4

Jag lämnar en särskild mening mot utskottets beslut att föreslå avslag på motion 2026:78. Jag delar inte utskottets mening utan anser att det inte finns en tillräcklig transparens utifrån det samarbetsorgan som stiftens egendomsutskott/nämnder har i

form av Egendomsnämndernas samverkansorgan (ENSO). När det gäller återkopplingen till stift och egendomsnämnder är åsikten att den behöver formaliseras.

När det gäller dagens utformning av ENSO är åsikten att samarbetsorganet har ett betydande inflytande över hur stiftet hanterar PLT:s tillgångar. Därmed är det utifrån Svenska kyrkans sida avgörande att utreda frågan om ökad transparens och en formalisering av samarbetsorganet och dess samverkan.

Lena Östholm Munkberg

Särskild mening 5

Vi instämmer i det som framförs i reservation från Anneli Kihlstrand till motion 2026:85.

Gunilla Franzén och Kerstin Petersson

Särskild mening 6

Vi instämmer i det som framförs i reservation från Anneli Kihlstrand till motion 2026:85.

Kicki Lidén, Kim Sanfridsson och Lena Arman

Särskild mening 7

Jag instämmer i det som framförs i reservation från Anneli Kihlstrand till motion 2026:85.

Pia Sterner

Särskild mening 8

Jag instämmer i det som framförs i reservation från Anneli Kihlstrand till motion 2026:85.

Petter von Sydow

Särskild mening 9

Jag instämmer i det som framförs i reservation från Anneli Kihlstrand till motion 2026:85.

Magnus Nilsson

Kyrkomötet
Organisationsutskottets yttrande 2026:2y

Samverkansorgan för stiftens prästlönetillgångar

Till förvaltarskapsutskottet

Organisationsutskottets yttrande över motion 2026:78

Organisationsutskottet anser att det är och ska vara ett kännetecken på Svenska kyrkan som demokratisk organisation att ansvarsfördelningen mellan kyrkans olika delar är ändamålsenlig och respekterad. Styrning och beslutsfattande ska vara transparent och möjligt att följa för envar. Detta är inte en kontroversiell ståndpunkt eller något som stift eller kyrkostyrelse ifrågasätter. Motion 2026:78 belyser att det finns ifrågasättanden kring transparensen när det gäller stiftens samverkan kring förvaltningen av prästlönetillgångarna. Det arbete som kyrkostyrelsen redovisar i sin tillsyn över förvaltningen berör bland annat samverkansformer. Ett format för samverkan är de samråd som kyrkostyrelsen genomför. Organisationsutskottet vill inte föregripa eventuella beslut om att utveckla denna samverkan.

Att inrätta ett nytt samverkansorgan under kyrkostyrelsen är inte i linje med nuvarande ansvarsfördelning där stiftens svarar för förvaltningen och kyrkostyrelsen ansvarar för tillsyn, uppföljning, råd och stöd. Det är möjligt för kyrkostyrelsen att själv besluta om att inrätta råd eller liknande funktioner om man anser att det behövs.

Organisationsutskottet bedömer därför inte att den utredning som motionen föreslår är motiverad.

Till yttrandet finns ett särskilt yttrande.

Uppsala den 30 september 2026

På organisationsutskottets vägnar

Roger Olsson, ordförande

David Axelson-Fisk, sekreterare

Beslutande: Roger Olsson, ordförande, Jenny Thor, Mattias Benke, Nils Wessling, Anette Andersson, Per Lindberg, Victor Ramström, Kristin Molander, Fredrick Federley, Irene Oskarsson, Elisabeth Kullenberg, Magnus Gunnarsson, Margareta Carlsson, Carin Åblad Lundström och Petter Nilsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Lars Rande, Edvina Palmerantz, Bodil Wennerström, Katarina Glas, Sören Olsson, Karin Sivertsson, Maria Holmström Mellberg, Robert Fredriksson, Stefan Aro, Hans-Göran Håkansson och Johan Sobelius.

Biskoparna Sören Dalevi och Teresia Boström har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskilt yttrande

F 2026:6
Bilaga

Angående organisationsutskottets yttrande över motion 2026:78 Samverkansorgan för stiftens prästlönetillgångar.

Undertecknad delar inte utskottets mening utan anser att det inte finns en tillräcklig transparens i det samarbetsorgan som stiftens egendomsutskott/nämnder har i form av ENSO. Detta organ har ett betydande inflytande över hur stiftens hanterar PLT:s tillgångar.

Organisationsutskottets yttrande berör inte alls detta.

Undertecknad anser därför att anledning till att frågan om hur denna organisationsform är formaliserad bör utredas och att kyrkostyrelsen bör hantera frågan.

Magnus Gunnarsson

